اتباع الرسول

تالیف

ابو عبد الاحد عبد الرحیم مسلم دوست

المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد بالبديعة والصناعية الجديدة
تحت إشراف وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
ص.ب: ٢٤٩٣٢ الرياض ١١٤٥٦ - البديعة: تلفون ٤٣٣٠٨٨٨ (اربعة خطوط)
الصناعية: تلفون ٤٣٠٣٥٧٢ - فاكس ٤٣٠١١٢٢ المملكة العربية السعودية

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرّسول

تالیف

ابوعبدالاحد عبدالرحیم مسلم دوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

ح المكتب التعاوني للدعوة والإرشاد بحائل ، ١٤١٨هـ

فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر

زينو ، محمد بن جميل

إتباع الرسول .- حائل.

١١٢ ص ؛ ١٢ × ١٧ سم

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

(النص بلغة البشتو)

١ - السيرة النبوية　　أ - العنوان

ديوي ٢٣٩　　١٨ / ١٨٦٧

رقم الايداع ١٨٦٧ / ١٨

ردمك : ٦ - ٢ - ٩١٨٧ - ٩٩٦٠

مامنگرلي

دکتاب نوم : اتباع الرسول

ليکونکی : ابو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

خپرونکی : ادارة احياء الدعوة الاسلامية

تیراژ : ۵۰۰۰

نیټه : صفر ۱۴۰۹ هـ ق - وږی ۱۳۶۷

دوهم چاپ : ذوالحجه ۱٤٠٩هـ

تیراژ : ۵۰۰۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

گڼه | موضوع

۱- سریزه ۱
۲- اتباع الرسول قرآنی حکم دی ٤
۳- د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله اتباع ده ۹
۴- د قیامت په ورځ به خلک د رسول الله نو د اتباع ارمان کوی ۱۸
۵- د رسول الله صلی الله علیه وسلم خلاف د عذاب او جهنم نه د ننوتو سبب دی ۲۰
۶- هغه څوک چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع نه خلک منع کوی هغه منافق دی. ۲٤
۷- د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نه شی کیدای. ۲۵
۸- کوم عمل کی چه د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع نه وی هغه باطل دی. ۲۷
۹- اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه ۳۲
۱۰- د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ور وسته د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نه ده ٤۰
۱۱- د تقلید رد ٤۳
۱۲- د تقلید لغوی معنیٰ ٤۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

گڼه	موضوع	

١٣- د تقلید اصطلاحي معنیٰ ٤٥

١٤- تقلید کله شروع شو ٥٢

١٥- د تقلید رد د سلف صالحینو، څلورو واړو امامانو او نورو د امت د علماوو د اقوالو په تائید ٦٦

١٦- د اختلاف په وخت کې د حل لاره ٩٧

١٧- د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم په مقابل کې د رائې منل ګمراهي ده. ١٠٢

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

ان الحمد لله نحمده و نستعينه و نستغفره و نعوذ بالله من شرور انفسنا و سيئات أعمالنا من يهده الله فلا مضل له ومن يضلل فلا هادی له و أشهد ان لا اله إلا الله وحده لا شريك له و أشهد ان محمدا عبده و رسوله.

«يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا».

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ»

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا».

اما بعد:

فان أصدق الحديث كتاب الله و خير الهدى هدى محمد صلى الله عليه و سلم و شر الامور محدثاتها و كل محدثة بدعة و كل

(c) ketabton.com: The Digital Library

بدعة ضلالة وكل ضلالة فى النار.

الله سبحانه و تعالیٰ چه کله آدم علیه السلام له جنت څخه

رابښکته کاوه نو ورته یې وویل:

«قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ

هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ» سورة البقره - ۳۸ -

«موږ وویل کوز شئ د جنت څخه ټول نو که تاسو ته زما له لوري

څه هدایت راغی نو هغه چا چه زما د هدایت تابعداري وکړه نه به

په هغوی ویره وي او نه به غمجن کیږي»

په دې ایت کښې الله آدم علیه السلام او ټولو بنی آدمو ته

داخبر ورکړی دی چه زه به هدایت رالیږم او د دې هدایت تابعدارو

ته یې بشارت او زیری ورکړی دی. د هدایت په هکله د دې ایت

په تفسیر کښې حافظ ابن کثیر په خپل تفسیر کښې داسې لیکي:

«قال ابوالعالية الهدىٰ الأنبياء والرّسل والبينات والبيان، و

قال مقاتل بن حيان: الهدىٰ محمد صلّى الله عليه و سلّم وقال الحسن

الهدىٰ القرآن» تفسير ابن كثير ص ۸۳ ج ۱/

«ابوالعالیة ویلي دي چې له هدایت څخه مراد انبیاء، رسولان

او د هغوی معجزې، دلائل او بیان دی. او مقاتل بن حیان ویلي

دي چې هدایت عبارت دی د محمد صلی الله علیه وسلم څخه

او حسن بصري ویلي دي چې هدایت قرآن دی».

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو دري واړه قوله صحیح دي ځکه چې ټولو امتونو لپاره هدایت انبیاء او د الله فرمانونه دي او اخري امت لپاره آخري پیغمبر خاتم الانبیاء محمد صلی الله علیه وسلم او په هغه باندې د الله له لوري رالیږل شوی کتاب قرآن کریم دی.

نو په هر امت باندې د خپل رسول او نبي اطاعت فرض و او هر امت ته چې کله الله تعالی کوم پیغمبر رالیږلی دی هغوی ته یې د دې حکم کړی دی چې زما د رالیږل شوی رسول اطاعت او تابعداري وکړي لکه چې الله تعالی فرمایي:

«وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذْنِ اللّٰهِ» الایه سورة النساء - ۶۴.

« او مونږ هیڅ یو رسول نه دی لیږلی مګر د دې لپاره چې د هغه تابعداري وشي د الله په حکم».

نو هر امت ته چې کوم پیغمبر لیږل شوی و هغوی د هغه رسول او نبي په تابعدارۍ او اطاعت مأمور و.

او مونږ ته الله ج اخري پیغمبر حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسول په حیث رالیږلی دی لکه چې فرمایي:

« وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ الایه»

سورة آل عمران ۱۴۴. « محمد ندی مګر رسول دی له ده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکښې هم رسولان تیر شویدی» او محمد صلی الله علیه وسلم الله تعالیٰ دکوم خاص قوم لپاره نه بلکې ترقیامته پورې ټولو خلقو لپاره رالیږلی دی.

الله تعالیٰ فرمائي :

«وَمَا أَرْسَلْنٰكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا وَّنَذِيرًا وَّلٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ» سورهٔ سباء ٢٨.

«مونږ نه یې لیږلی مګر ټولو خلکو لپاره زیري ورکوونکی اوویره وونکی لکن زیات خلك نه پوهیږي» سورة سبا (٢٨) نو مونږ هم دغه اخري رسول په اطاعت مأمور یو او دده په منلو کښې د الله رضا، کامیابی او جنت ته داخلیدل او دده په نه منلو کښې د الله غوسه، ناکامی او جهنم دی.

اتباع الرّسول قرآني حکم دی

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله په قرآنکریم کښې زیات نصوص راغلی دی او الله تعالیٰ مونږ ته داحکم کوی چې مونږ د الله او دهغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت وکړو.

«وَأَطِيعُوا اللّٰهَ وَرَسُولَهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ» سورة الانفال (١)

«او د الله او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که مؤمنان یاست»

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ » سورة التغابن:— ۱۲ -

« او د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ او که تاسو مخ واړاوه نو زمونږ په رسول بنکاره رسول دی »

او الله تعالیٰ فرمائي:

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ »

سورة الانفال (۲۰)

« ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول ومنئ او د رسول څخه مه اوړئ حال داچې تاسو اورئ »

او الله تعالیٰ فرمائي:

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ » سورة ال عمران (۱۳۲)

او د الله اطاعت وکړئ او د رسول الله اطاعت وکړئ د دی لپاره چې په تاسو رحم وشي او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ » سورة المائده (۹۲)

او د الله اطاعت وکړئ او ——— د رسول اطاعت وکړئ او ووېرېږئ » که تاسو وګرځېدئ نو پوه شئ چې زمونږ په رسول بنکاره رسول دی ».

(c) ketabton.com: The Digital Library

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَالْمُؤْمِنُوْنَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُوْنَ بِالْمَعْرُوْفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيْمُوْنَ الصَّلٰوةَ وَيُؤْتُوْنَ الزَّكٰوةَ وَيُطِيْعُوْنَ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ اُولٰٓئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّٰهُ اِنَّ اللّٰهَ عَزِيْزٌ حَكِيْمٌ» - سورة التوبة (٧١) -

« او مؤمنان سړي او مؤمنا ني ښځې ځيني د ځينو دوستان دي امر کوي په نيکۍ او منعه کوي له بدۍ څخه او لمونځ کوي او زکات ورکوي او د الله او د هغه د رسول اطاعت کوي زر ده چې الله په دغه کسانو رحم وکړي . بې شکه الله غالب او د حکمت والا دی ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَنْ يُّطِعِ اللّٰهَ وَالرَّسُوْلَ فَاُولٰٓئِكَ مَعَ الَّذِيْنَ اَنْعَمَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ مِّنَ النَّبِيّٖنَ وَالصِّدِّيْقِيْنَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصّٰلِحِيْنَ وَحَسُنَ اُولٰٓئِكَ رَفِيْقًا » - سورة النساء (٦٩) -

« او چا چې د الله او د رسول اطاعت وکړ نو دوی به هغو کسانو سره وي چې الله په هغوی انعام کړيدی د انبياء ، رښتونو ، شهداؤ او صالحينو څخه او دوی د ډېر ښه ملګري دي ».

او الله تعالیٰ فرمائي:

« وَمَا اٰتٰىكُمُ الرَّسُوْلُ فَخُذُوْهُ وَمَا نَهٰىكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوْا » سورة الحشر (٧)

(c) ketabton.com: The Digital Library

• او هغه شي چې تاسي ته رسول ورکړي وي نو ويې نيسئ او د هغه شي څخه چې منعه کړي يا ستاسو څخه منعه شئ.

رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته قرآن او حدیث پری ایښي دي او د قرآن او حدیثو د خلاف څخه يې مونږ منعه کړي يو.

زمونږ د ټولو اعمالو، افعالو او اقوالو لپاره سبنر نمونه رسول الله صلی الله علیه وسلم دی په هر څه کښې باید د هغه پیروي وکړو او د خلاف څخه ځان وساتو. الله تعالی فرمائي:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا ۝ الأحزاب (۲۱)

• بې شکه تاسو لپاره د الله په رسول کښې سبنر تابعداري ده د هغه چا لپاره چې د الله او د قیامت د ورځې امید لري او الله ډېر یاد کړي.

نو زمونږ کامیابي پدې کښې ده چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداري وکړو او د بل هیچا په تابعداری کښې کامیابي نشته.

الله تعالیٰ فرمائي:

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝ قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ. سورة ال عمران ۳۱-۳۲.

ورته ووایه ای محمده! که تاسو الله سره محبت لرئ نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو ما تابعداري وکړي ه الله به تاسو سره محبت وکړي او ستاسو گناهونه به وبخښي او الله بخښونکی او مهربان دی ورته ووایه چې د الله اطاعت وکړئ او د هغه د رسول اطاعت وکړئ که دوی په شا وګرځېدل نو بې شکه الله کافران نه خوښوي».

نو معلومه شوه چې څوک وائي: زه د الله تعالی بنده یم او د هغه سره محبت لرم نو هغه به د الله تعالی د رالېږل شوي رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت منل کوي او که چا د الله تعالی د رسول و نه منل هغه کافر شو نو ځکه الله تعالی وویل چې «الله کافرانو سره محبت نه کوي» او د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم اطاعت او تابعداري کښې د فلاح او اطمنان ش ونه دی.

الله تعالی فرمائي:

يَاأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

سورة الانفال (۲۴).

«ای مؤمنانو د الله او د هغه د رسول دعوت قبول کړئ کله چې تاسو هغه ته رابلي چې تاسو ژوندي کوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع د الله

اتباع ده

د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اطاعت او تابعدارۍ کښې د الله اطاعت دی نو ځکه مونږ د رسول الله ﷺ په اطاعت مأمور یو.

الله تعالی فرمائي:

«مَنْ يُطِعِ الرَّسُوْلَ فَقَدْ اَطَاعَ اللّٰهَ» سورة النساء ۸۰.

او چا چې د رسول اطاعت وکړ نو بیشکه هغه د الله اطاعت وکړ.

او د رسول اطاعت ځکه د الله اطاعت دی چې هغه یوه خبره هم له ځانه نه کوی بلکې خپله هم د وحی تابعداری کوی او خلکو ته هم د الله وحی رسوی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوٰى اِنْ هُوَ اِلَّا وَحْيٌ يُّوْحٰى» سورة النجم ۳-۴.

او رسول د ځانه خبری نه کوی ندی دا قرآن مگر وحی ده چې ورته کېږي.

او الله تعالی فرمائي:

قُلْ لَّا اَقُوْلُ لَكُمْ عِنْدِىْ خَزَآئِنُ اللّٰهِ وَلَآ اَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَآ اَقُوْلُ لَكُمْ اِنِّىْ مَلَكٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلَّا مَا يُوْحٰٓى اِلَىَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِى الْاَعْمٰى

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَالْبَصِيْرُ اَفَلَا تَتَفَكَّرُوْنَ. سورة الانعام - ۵۰ -

ای محمده! ورته ووایه چي زه تاسو ته دا نه وایم چي ما سره د الله خزاني دي او نه زه په غیبو پوهېږم او زه تاسو ته دا نه وایم چي زه فرښته یم زه تابعداري نه کوم مګر د هغه شي چي ماته یې وحي کېږي. ورته ووایه چي آیا برابر دي ړوند او لیدونکی».

اوالله تعالی فرمايي:

وَاِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآيَةٍ قَالُوْا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ اِنَّمَا اَتَّبِعُ مَا يُوْحَى اِلَيَّ مِنْ رَّبِّيْ هٰذَا بَصَائِرُ مِنْ رَّبِّكُمْ وَ هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُّؤْمِنُوْنَ. سورة الاعراف -۲۰۳-

او کله چي ته ورته دوی ته یو ایت نو وايي چي ولي یې ته پخپله نه غوره کوی ورته ووایه چي زه یواځي د هغه تابعداري کوم چي ماته یې زما د رب له لوري وحي کېږي. دا قرآن ستاسو د رب له لوري دلائل دي او هدایت او رحمت دي هغه قوم لپاره چي ایمان راوړي.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع په هکله زیات احادیث هم راغلي دي چي د مثال په توګه به زه یو څو لوستونکو ته وړاندي کړم. عن ابن هريرة قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم:

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ما امرتکم به فخذوه وما نهیتکم عنه فانتهوا"
رواه ابن ماجة.

د ابوهریرة رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

څه شی باندی چي ما تاسو ته امر کړی وی هغه واخلئ او د څه شی څخه می چي منعه کړي یاست د هغي څخه منعه شئ".

بل روایت کښي راځي:

عن انس عن النبي صلی الله علیه وسلم قال: "ثلاث من کن فیه وجد حلاوة الایمان من کان الله ورسوله احب الیه مما سواهما ومن احب عبداً لایحبه الا الله ومن یکره ان یعود فی الکفر بعد اذ انقذه الله کما یکره ان یلقی فی النار".

انس رضی الله عنه نه روایت دی چي نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: "دري خبري نه دي چي چاکښي وو نو د ایمان خوږ والي به پري ومومي چاته چي الله او د هغه رسول د بل هرچا نه زیات محبوب وي، او څوک چي د چا سره محبت کوي یواځي د الله لپاره وي او چاچي دا بده وګڼله چي کفر ته بېرته وګرځي وروسته له دي چي الله ورڅخه خلاص کړیدی لکه څنګه چي دا بده ګڼي چي اور کښته ولوېږي".

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رسول الله فرمائی

"والذی نفسی بیده لا یؤمن احدکم حتی یکون هواه تبعاً لما جئت به".

الاربعین النوویه

قسم دی په هغه ذات چې زما نفس د هغه په لاس کښې دی، ستاسو څخه یو کس تر هغه پورې مؤمن کېدای نشي ترڅو پورې چې د هغه خواهش د هغه دین تابع نشي چې زه یې راغلی یم؛

او دا هله معلومېږي چې یو حدیث د چا د رائې خلاف راشي نو که هغه خپله رایه پرېښوده او حدیث یې واخیست مؤمن دی او که حدیث یې پرېښود او د خپل خواهش یې ومنل نو هغه هېڅکله مؤمن کېدای نشي

همدارنګه حدیث کښې راځي،

"عن انس قال قال رسول الله صلی الله علیه وسلم: لا یؤمن احدکم حتی اکون احب الیه من والده وولده والناس اجمعین"

متفق علیه

انس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي: ستاسو یو کس تر هغې مؤمن کېدای نشي ترڅو چې زه ورته د پلار، څوی او ټولو خلکو څخه زیات محبوب نشم.

نو هغه څوک چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د محبت دعوه کوي او بیا خپله خبره یا د خپل مشر، امام، پلار او یا بل چا خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث په مقابل کښې مني هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېڅکله مؤمن کېدای نشي * .

بل حدیث کښې راځي

* عن المقداد بن معد یکرب رضی الله عنه قال : قال رسول الله صلی الله علیه وسلم * الا هل عسی رجل یبلغه الحدیث عنی وهو متکیٔ علی اریکته فیقول بیننا وبینکم کتاب الله فما وجدنا فیه حلالاً استحللناه وما وجدنا فیه حراماً حرّمناه ، وإن ما حرم رسول الله کما حرّم الله *

رواه الترمذی وابوداود واللفظ للترمذی

د مقداد بن معدیکرب رضي الله عنه څخه روایت دی هغه وائي چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : خبردار ! نږدې ده چې یوه سړي ته به زما حدیث ورسېږي او هغه به تخیل ځای تکیه کړې وي او وائي به چې زموږ او ستاسې ترمینځ د الله کتاب دی نو پیدې کښې مو چې څه حلال ومیندل هغه به حلال کړو او پیدې کښې مو چې څه حرام ومیندل هغه به حرام کړو ، ـ او بې شکه هغه څه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم حرام کړیدي هغه د هغې په شان دي چې الله حرام کړیدي * .

او داځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د ځان نه څه شی حرام یا حلال نه کړي بلکې د وحی تابعداري کوي ، او دا حدیث په پرویزیانو باندې د پرسره رد دی چې هغوی وائي : یواځې قرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دی او احادیثو ته ضرورت نشته ، او څيني احناف هم د پرویزیانو څخه څرکم ندي ځکه چي دوی هم په د پروخایونو کبني احادیث نه مني او په ليري تاویلونو قرآن او احادیثو سره معارض واقع کوي ، او دا هم وائي چي کتاب الله باندي زيادت په خبر واحد ندی جائز حال دا چي دا خبره بالکل صحیح نده بلکي د پروخایونو کبنی احنافو هم په خبر واحد باندي په کتاب الله زیادت جائز کړيدی .

هم دا رنګه بل روایت کبنی راځي

عن أبي موسى الاشعري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : إن مثلي ومثل ما بعثني الله به كمثل رجل أتى قومه فقال : إني رأيت الجيش بعيني وانا النذير العريان فالنجاء النجاء ، فأطاعه طائفة من قومه فأدلجوا فانطلقوا على مهلهم فنجوا ، وكذبت طائفة منهم فأصبحوا مكانهم فصبحهم الجيش فأهلكهم واجتاحهم فذلك مثل من اطاعني واتبع ما جئت به ومثل من عصاني وكذب ما جئت به من الحق .

متفق عليه

د ابو موسی اشعری رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : زما مثال او د هغه دین او احکامو مثال چي الله زه پري رالیږلی یم د هغه سړي په شان دی چي خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

قوم ته راشي او ورته ووائي چي ما په خپلو سترګو د دبنمن لښکر ليدلى دى او زه برېنډ ويره ونكى يم نو ځانونه خلاص كړئ، ځانونه خلاص كړئ. نو يوه ډله ددې د قوم ځخه ددې خبرې ومنى او د شپې لاړ شى نو نجات بيا موى اويوه ډله ورته ووائي چي ته دروغ وائي او خپل ځاى كښي سهار كړى نو سهار كښي ور باندي لښكر راشي او هلاك او برباد يې كړى. نو دا دهغه چا مثال دى چي زما يې ومنل او د هغه دين تابعدارى يې وكړه چي زه يې ورې راغلى يم او د هغه چا مثال دى چي زما يې ونه منل او زه چي په كوم حق راغلى يم هغه يې دروغ وګڼل»

دا حديث ددى ښكاره دليل دى چي چا د رسول الله صلى الله عليه وسلم اطاعت او اتباع وكړه نو هغه نجات ومونده او چا چي د رسول الله صلى الله عليه وسلم ونه منل هغه هلاك او د عذاب مستحق شو.

عن ابي هريرة رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم

«من أطاعني فقد اطاع الله ومن عصاني فقد عصى الله»

رواه ابن ماجة.

د ابو هريرة رض عنه روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

فرمایلي دي :

«چاچې زما ومنل نو هغه د الله ومنل او چاچې زما ونه منل هغه د الله ونه منل»

همدارنګه بل حدیث کښې راځي :

عن ابي هريرة رضي الله عنه ان رسول الله صلى الله عليه وسلّم قال: كل امتي يدخلون الجنة الا من أبى قالوا ومن يأبى قال من أطاعني دخل الجنة ومن عصاني فقد ابى»

رواه البخاري.

د ابوهریره رضي الله عنه نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وویل :

زما ټول امت به جنت ته داخلیږي مګر هغه څوك نه داخلیږي چې انکار یې وکړ. صحابه ؤ وویل: څوك انکار کوي؟ رسول الله صلّی الله علیه وسلّم وویل: چاچې زما ومنل جنت ته داخل شو او چاچې زما ونه منل هغه انکار وکړ».

د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د اتباع په هکله زیات احادیث او اثار راغلي دي او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلّم په اتباع کښې کامیابي ده او د رسول الله صلی الله علیه وسلّم مونږ ته ډیر ښکاره او واضح دین پرېږ اېښې دی لکه چې فرمایي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«لقد ترکتکم علیٰ مثل البیضاء لیلها و نهارها سواء»
رواه ابن ماجة من حدیث ابی الدرداء.

بې شکه ما تاسو په سپینه لار پرې ایښي یاست چې شپه او ورځ یې برابره ده.

نو د اسلام دین ډېر واضح او روښانه دی او یوه مسئله هم یې کښې مبهمه او نامعلومه نه ده یواځې په هغه چا تیاره او ابهام راځي چې هغه د قرآن او سنت نبوی څخه ناخبره وي او ځان پرې نه پوهوی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قیامت په ورځ به خلك د رسولانو د اتباع آرمان کوی

الله تعالیٰ فرمايي:

„وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا أَخِّرْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نُجِبْ دَعْوَتَكَ وَنَتَّبِعِ الرُّسُلَ أَوَلَمْ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلُ مَا لَكُمْ مِنْ زَوَالٍ"

سورة ابراهيم ۴۴.

او وویره وه خلك د هغه ورځې څخه چې راځي به شي دوی ته عذاب او ظالمان به وايي چې ای زموږ ربه موږ ته دی نیږدې ته وروسته کړه موږ به ستا دعوت قبول کړو. او د رسولانو تابعداری به وکړو. ایا تاسو مخکښې له دی قسم نه و کړې چې تاسو ته هیڅ زوال نشته».

نو د قیامت په ورځ به وایي چې ای ربه موږ دنیا ته ولیږه چې ستا د رسولانو اتباع وکړو حال دا چې بیا دنیا ته راتلل نشته نو بیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به ارمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری کړی وای او د نورو خلکو تابعداری مونږ وای کړې.

الله تعالیٰ فرمایي:

«وَيَوْمَ يَعَضُّ الظَّالِمُ عَلَىٰ يَدَيْهِ يَقُولُ يَا لَيْتَنِي اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبِيلًا ۝ يَا وَيْلَتَىٰ لَيْتَنِي لَمْ أَتَّخِذْ فُلَانًا خَلِيلًا ۝ لَّقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي ۗ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنسَانِ خَذُولًا ۝» سورة الفرقان ۲۷-۲۸-۲۹.

په هغه ورځ چې ظالم به په خپلو لاسونو غاښونه ولګوی وبه وائي چې کاش ما د رسول الله ﷺ لار نیولی وای هاې افسوس کاش چې ما فلانی په دوستۍ نه وای نیولای بیشکه زه يې د پند (قرآن وسنت) څخه بې لارې کړم ورو وسته له هغې چې ما ته راغې او دی شیطان انسان لپاره تنها بې مرستې پرېښوونکی».

نو د قیامت په ورځ به د الله او د هغه د رسول نه منونکی د دی آرمان کوی چې کاش مونږ د رسول الله ﷺ تابعداری کړی وای کاش چې د فلانی مشر، پیر، حاکم او .... می نه وای منلی هغه خو زه د الله د سمې لارې او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اتباع څخه بل خوا ته اړولای ووم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم خلاف د عذاب او جهنم ته د ننوتو سبب دی.

الله تعالی فرمائي:

وَمَنْ يُّشَاقِقِ الرَّسُوْلَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدٰى وَ يَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيْلِ الْمُؤْمِنِيْنَ نُوَلِّهٖ مَا تَوَلّٰى وَنُصْلِهٖ جَهَنَّمَ وَسَآءَتْ مَصِيْرًا » سورة النساء - ۱۱۵.

او هغه چا چې خلاف وکړ د رسول او روسته له هغې چې دی ته هدایت ښکاره شو او تابعداری یې وکړه غیر د مؤمنانو د لارې نو ور به یې ګرځوو هغه لور ته چې وګرځیده او جهنم ته به یې داخل کړو او ډیر بد ځای دی د ورګرځیدو».

او الله تعالی فرمایي:

ذٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَآقُّوا اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ وَمَنْ يُّشَاقِقِ اللّٰهَ وَرَسُوْلَهُ فَإِنَّ اللّٰهَ شَدِيْدُ الْعِقَابِ » سورة الانفال - ۱۳ -

دا په سبب د دې چې هغوی خلاف کړی ؤ د الله او د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول او هغه چا چې خلاف وکړ د الله او د هغه د رسول نو بې شکه الله سخت عذاب والا دی.

او الله تعالیٰ فرمائي:

«تِلْكَ حُدُودُ اللهِ وَمَن يُطِعِ اللهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ وَمَن يَعْصِ اللهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُّهِينٌ».

سورة النساء - ۱۳ - ۱۴ -

دا د الله حدود دي او چا چې اطاعت وکړ د الله او د هغه د رسول نو داسې جنتونو ته به یې داخل کړي چې لاندې ترې ویالې بهیږي په دې کښې به همیشه وي او دا لویه کامیابي ده او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه او د هغه حدودو څخه یې تجاوز وکړ نو اور ته به یې داخل کړي همیشه به پکښې وي او د هغه لپاره سپکونکې عذاب دی.

الله تعالیٰ فرمائي:

«فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَن تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ» سورة النور - ۶۳ -

نو هرو مرو دې وویریږي هغه کسان چې د رسول د طریقې نه خلاف کوي چې دوی ته به فتنه ورسیږي او یا به ورته دردناک

(c) ketabton.com: The Digital Library

نالك عذاب ورسيږي .

تفسير ابن كثير د دى ايت په تفسير كښې داسې ليكي :

(فليحذر الذين يخالفون عن امره) اى عن امر رسول الله صلى الله عليه وسلم و هو سبيله و منهاجه و طريقته فتوزن الأقوال والأعمال بأقواله وأعماله فماوافق ذلك قبل وما خالفه فهو مردود على قائله وفاعله كائناً من كان كما ثبت في الصحيحين وغيرهما عن رسول الله صلى الله عليه وسلم أنه قال : " من عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو رد " اى فليحذر وليخش من خالف شريعة الرسول باطناً وظاهراً ان تصيبهم فتنة ") اى فى قلوبهم من كفر او نفاق او بدعة (اويصيبهم عذاب اليم) اى فى الدنيا بقتل أوحد أوحبس أونحوذلك ".

تفسير ابن كثير ص۳۰۷ ج ۳

د (عن امره) نه مراد د رسول الله صلى الله عليه وسلم امردى چې هغه د رسول الله صلى الله عليه وسلم لار ، طريقه ، طرز عمل او شريعت دى نو اعمال او اقوال به د هغه په اقوالو او اعمالو تلل كيږي نو هغه چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اعمالو او اقوالو سره برابر وي قبليږي به اوكوم چې مخالف وي نو هغه به د هغه ويونكي او كوونكي باندې رد كيږي هر څوك چې وي .

لكه چې په صحيح بخاري او صحيح مسلم او نورو كتابونو كښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح حدیث ثابت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم ویلي دي :
«چا چې داسې عمل وکړ چې زموږ په طریقه نه وي نو هغه رد دی».

نو معنی دا شوه چې اړو مرو دې ووېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم د شریعت څخه ظاهري او باطني مخالفت کوي چې دوېته به ددوی په زړونو کښې فتنه ورسېږي یې د کفر، نفاق او بدعت څخه. او یا به ورته دردناک عذاب ورسېږي. په دنیا کښې په قتل، حد، حبس (بند او جیل) او یا داسې نور وسره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څوک چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع

څخه خلك منع كوي هغه منافق دى

الله تعالى فرمائي :

"وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا" . النساء - ٦١

"او كله چې دوى ته وويل شي چې راشئ هغه كتاب ته چې الله را ليږلى دى او رسول ته نو ته به گورى منافقان چې بندوى خلك له تا نه په بندولو سره" .

نو دا كار د منافقانو دى چې د الله تعالى د كتاب او د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع څخه خلك منع كوي او دا سې منافق صفته خلك په اوسني وخت كښې ډېر زيات دي چې هغوى د رسول الله صلى الله عليه وسلم د اتباع او د الله تعالى د غوره كړي دين څخه خلك په ډول ډول پلمو منع كوي كله وايي چې دا حديث زمونږ د مذهب څخه مخالف دى ، كله په ډېرو بعيدو تاويلونو سره خلك د رسول الله صلى الله عليه وسلم د طريقو څخه ليرى كوي او كله ديوى د ينى درسگاه ، جومات او ټولنې څخه خلك بندوي او وايي چې هلته لاړ نشى هغه خلك وهابيان دي او زمونږ مذهب نه منى . . . . . .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سنتو مخالف مؤمن نشي کېدای

الله تعالی فرمايي:

« فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

النساء (٦٥)

نه ده داسې لکه څنګه چې داخلك ګمان کوي، او ستا په رب زما قسم دی هېڅکله دوی مؤمنان کېدای نشي تر دې چې حاکم ونه ګرځوي تا په هغه څه کښې چې ددوی ترمېنځ پېښېږي اختلاف پیداشوی وي او بیا ستا د فیصلې په هکله په خپلو ځانونو کښې تنګي ونه مومي او تسلیم شي په تسلیمېدو سره ».

الله تعالی په خپل ذات قسم کوي چې داخلك نرهغې مؤمنان کېدای نشي ترڅو چې داختلاف په وخت کښې په تا فیصله ونکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او سیاستانی فیصلې ته داسې غاړه کښېږدي چې پرې خوشحاله وي او خفه نوي ، نو د اختلاف په صورت کښې مونږ ته پکار دي چې په قرآن او حدیثو فیصله وکړو او د خلکو په رأیو او اجتهادو نو فیصلې ونکړو ځکه چې رسول الله صلی الله علیه وسلم مونږ ته هم دا دوه شیان پرې ایښی دي چې یو قرآن او بل نبوي احادیث دي لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن ابن عباس رضی الله عنهما ان رسول الله صلی الله علیه وسلم خطب فی حجة الوداع فقال : " ترکت فیکم ما إن اعتصمتم به فلن تضلوا أبداً کتاب الله وسنة نبیه ". رواه الحاکم

د عبد الله بن عباس رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم په حجة الوداع کښې خطبه ولوسته نو وې فرمایل :

" ما په تاسو کښې داسې څه پرې ایښی دي که تاسو پرې منګولې ولګولې نو هېڅکله به ګمراه نشئ چې هغه د الله کتاب دی او د هغه د نبی سنت دی ".

نو معلومه شوه چې هدایت په همدې دواړو کښې دی او پدې دواړو باندې په عمل کولو کښې دی او که دا دواړه چا پرېښودل نو اړو مرو به ګمراه او بې لیارې شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم عمل کښې چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع
نوي هغه باطل دی

الله تعالی فرمائي :

﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾

محمد : ۳۲ - ۳۳

بې شکه هغه کسان چې کفر يې کړېدی او د الله د لارې نه يې خلک بند کړيدي او د رسول خلاف يې کړيدی وروسته له هغې چې هدايت ورته ښکاره شو نو هيڅکله الله ته هيڅ ضرر نشي رسولی او زر ده چې الله به يې عملونه برباد کړي .
ای مؤمنانو ! د الله اطاعت وکړئ او د رسول اطاعت وکړئ او خپل عملونه مه بربادوئ .

نو عملونه هله باطل او بربادېږي چې د رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم اتباع پکښې نوي او هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم طريقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې به وي هغه بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده

لکه چې په حدیث کښې راځي :

عن جابر بن عبد الله الأنصاري قال خطبنا رسول الله صلى الله عليه وسلم فحمد الله واثنى عليه ثم قال : إن افضل الهدى هدى محمد صلى الله عليه وسلم وشر الأمور محدثاتها وكل بدعة ضلالة » .

د جابر بن عبد الله الانصاري رضي الله عنه نه روایت دی هغه وائي چې مونږ ته رسول الله صلى الله عليه وسلم خطبه ولوسته نو د الله حمد او ثنائي ووېله بیائې وفرمایل : بهتره لاره او هدایت د رسول الله صلى الله عليه وسلم هدایت او طریقه ده او په کارونو کښې بدې دي هغه نوي کارونه دي او هر بدعت ګمراهي ده »

په یو حدیث شریف کښې راځي :

عن عائشة رضي الله عنها قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : من احدث فى امرنا هذا ماليس منه فهو رد » .

اخرجه البخاري ومسلم وابوداود .

د عائشي رضي الله عنها څخه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمایل : «چا چې زمونږ په دې دین کښې نوی کار پیدا کړ چې د دی څخه نه وي نو هغه رد دی » .

په بل روایت کښې راځي چې چا داسې عمل وکړ چې زمونږ طریقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پکښې نوې هغه رد دی.

نو هر هغه عمل یا هر هغه قول او فعل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه رد دی یعني مقبول ندی او بدعت دی او هر بدعت ګمراهي ده او لکه څنګه چې دا وسنی زمانې مبتدعین وائي چې بدعت کښې حسنه شته نه دا صحیح نده بلکې هر بدعت ګمراهي ده او بدعت کښې سېنه نشته لکه چې امام مالك رحمه الله وائي:

من ابتدع في الإسلام بدعة يراها حسنة فقد زعم أن محمداً صلى الله عليه وسلم خان الرسالة لأن الله يقول «اليوم أكملت لكم دينكم وأتممت عليكم نعمتي...» فما لم يكن يومئذ دينا لايكون اليوم دينا».

اصول في البدع والسنن ص٤

چا چې اسلام کښې بدعت وکړ او هغه ئې حسنه بدعت ګاڼه نو ده داګمان وکړ چې محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت کښې خیانت کړیدی ځکه چې الله تعالی فرمائي «نن ورځ ماتاسوته ستاسو دین پوره کړیدی» . نو هغه ورځ (د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې) چې څه شي دین نوه نو نن هم دین ندی.

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائي :

«اتبعوا ولا تبتدعوا فقد كفيتم». رواه الدارمی

تاسو د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع وکړئ او بدعت مکوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه چې تاسې ته دین پوره او بس شوی دی".

همدا رنګه یو بل روایت کښې راځي :

"عن مجاهد قال دخلت مع عبد الله بن عمر مسجداً وقد اذن فیه ونحن نرید أن نصلی فیه فثوب المؤذن فخرج عبد الله بن عمر من المسجد وقال : أُخرج بنا من عند هذا المبتدع ولم یصل فیه"

رواه الترمذی

د مجاهد نه روایت دی هغه وائي چې زه د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سره یو جومات ته ننوتم چې په هغه کښې اذان شوی ؤ او مونږ غوښتل چې لمونځ پکښې وکړو نو مؤذن آواز وکړو چې لمانځه ته راشئ نو عبد الله بن عمر د جومات نه ووت او وې ویل : مونږ د دې بدعتي له جومات نه وباسئ - او لمونځ ئې پکښې ونکړو.

لمانځه ته دعوت ورکول په ظاهر کښې ښه کار معلومیږي لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کښې د اذان نه غیر داسې آواز نه ؤ شوی نو ځکه ورته عبد الله بن عمر بدعت ووایه.

نو که اسلام کښې چیرته بدعت حسنه وای دغه کار به ضرور بدعت حسنه ؤ . او عبد الله بن عمر رضی الله عنهما به ورته ښه کار ویلی ؤ لکن هغه دغه د لمانځه دعوت ته بدعت ووایه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوه .

همدارنګه اذان کول ښه کار دی لکن د اختر لمانځه لپاره اذان کول نشته او که ېچا وکړ ګناه ئي وکړه ځکه چه دغه کار رسول الله صلی الله علیه وسلم ندی کړی نو دا بدعت دی .

همدارنګه نور زیات داسې مثالونه شته چې د هغې نه دا معلومیږی چې اسلام کښې بدعت حسنه نشته او هر بدعت ګمراهي ده .

نو هر هغه عمل چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اتباع پکښې نوي هغه بدعت او باطل دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول او د رسول الله صلی الله علیه وسلم

صحابه

د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحابه کرام رضی الله عنهم د رسول الله صلی الله علیه وسلم په اتباع کښی د ېر کلك وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم تابعداری ئې په هر څه کښی کوله لکه چې په حدیث کښې راځي:

« عن ابن عمر رضی الله عنهما عن النبی صلی الله علیه وسلم

أنه اتخذ خاتماً من ذهب فلبسه فاتخذ الناس خواتيم الذهب فقام النبي صلی الله علیه وسلم فقال: إنی کنت البس هذا الخاتم وإنی لن ألبسه أبداً فنبذه. فنبذ الناس خواتيمهم » رواه احمد

د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د سرو زرو یوه ګوته جوړه کړه او په لاس يې کړه نو نورو خلکو هم د سرو زرو ګوتې جوړې کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم پوره ته شواو وې ویل چې: ما داکو ته په کوته کړی وه. خوزه به یې نور هیڅکله په کوته نه کړم نوکوته یې وغورځوله خلکو هم خپلې کوتې وغورځولې
همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن مجاهد عن عبد الله بن عمر ان النبی صلی الله علیه وسلم قال:

لا یمنعن رجل أهله أن یأتوا المساجد فقال ابن لعبد الله بن عمر فإنا نمنعهن فقال عبد الله: أحدّثك عن رسول الله صلی الله علیه وسلّم وتقول هذا قال فما کلمه عبدالله حتی مات. رواه أحمد.

د مجاهد نه روایت دی:

هغه د عبدالله بن عمر رضی الله عنهما نه روایت کوی چې نبی کریم صلی الله علیه وسلّم ویلی دي: یو سړی دی خپله ښځه ددی نه نه منع کوي چې جوماتونو ته لاړې شي نو د عبد الله بن عمر رضی الله عنهمایو ځوی وویل: چې مونږ به یې منع کوو عبدالله بن عمر وویل چې زه درته د رسول الله صلی الله علیه وسلّم حدیث بیانوم او ته دا خبره کوی. مجاهد وائې چې عبدالله بن عمر خپل ځوی سره تر مرګه پورې خبرې ونه کړې"

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن سالم بن عبدالله انہ سمع رجلا من اهل الشام وهو يسئلُ عبدالله بن عمر عن التمتع بالعمرة الى الحج فقال عبد الله بن عمر هي حلال فقال الشامي ان اباك قد نهى عنها فقال عبد الله بن عمر: أرأيت ان كان ابي نهى عنها وصنعها رسول الله صلى الله عليه وسلّم امر ابي يتّبع ام امر رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فقال الرجل بل امر رسول الله صلّى الله عليه وسلّم فقال لقد صنعها رسول الله صلى الله عليه وسلّم. رواه الترمذى۔

د سالم بن عبدالله نه روايت دى هغه وائي چي ما ديوه شامي سړي نه واوريدل چي د عبدالله بن عمر څخه يې دحج پېه هر څوكي د عمري پوښتنه كوله عبدالله بن عمر وويل چي دا كار حلال دى نو هغه شامي وويل چي ستا پلار (عمر) خو خلك ورڅخه منع كول عبدالله بن عمر وويل: ته ما ته دا ووايه چي كه زما پلار ترې منعه كړى وى او رسول الله صلّى الله عليه وسلّم دا كړى وى. نو زما پلار تا بعدارى به كېږي او كه د رسول الله صلى الله عليه وسلّم ؟۔

هغه سړي وويل بلكي د رسول الله صلى الله عليه وسلّم د حكم تا بعدارى به كېږي نو هغه وويل چي رسول الله صلى الله عليه وسلّم دا كار كړى دى۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو عبدالله بن عمر رضی الله عنهما د رسول الله صلی الله علیه وسلّم د حدیث په مقابل کښې د خپل پلار عمر رضی الله عنه خبره ونه منله - افسوس د هغه چا په حال چې د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم د حدیثو په مقابل کښې د بنځو متلونه، د پلار او نیکه خبرې، د امام او پېشوا خبرې او داسې نورې بې دلیله خبرې او اقوال منی او احادیث پرېږدي.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن سعید بن جبیر

عن عبدالله بن مغفل انه کان جالساً الی جنبه ابن أخ له فخذف فنهاه وقال: ان رسول الله نهی عنها وقال «إنها لاتصید صیداً ولا تنکی عدواً وانها تکسرالسن وتفقأ العین» قال: فعاد ابن اخیه یخذف فقال: أحدثك أن رسول الله صلی الله علیه وسلّم نهی عنها ثم عدت تخذف لا أکلمك ابداً». رواه ابن ماجة.

سعید بن جبیر د عبدالله بن مغفل نه روایت کوي چې د هغه خواته د هغه وراره ناست ؤ نو یوه وړه کیڼکې (شګه) یې ګوزار کړه نو عبدالله بن مغفل منع کړو او ورته یې وویل چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم له دی نه منع کړي او ویلي یې دي: چې دا د وړې کیڼکې ګوزار نه ښکار کوی او نه د ښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

منع کوي بلکې دا غاښ ماتوي او سترګه را اوباسي". سعید وائي چې د عبدالله ورارۀ بیا دا کوزارونه شروع کړل نو عبدالله ورته وویل چې زۀ تا ته حدیث وایم چې رسول الله صلی الله علیه وسلّم دا کار منع کړی دی او ته بیا کوزارونه کوی؟. زه به تا سره هیڅکله خبرې ونه کړم.

همدارنګه بل روایت کښې راځي:

عن زید بن اسلم.

عن ابن عمر قال دخلت علی النبی صلی الله علیه وسلم وعلی ازار یتقعقع فقال من هذا قلت عبد الله بن عمر قال ان کنت عبد الله فارفع ازارك فرفعت ازاری الی نصف الساقین فلم تزل ازرته حتی مات. رواه احمد.

زید بن اسلم د عبدالله بن عمر رضی الله عنه نه روایت کوي هغه وائي چې زۀ رسول الله صلی الله علیه وسلّم با ندې ورننوتم او زما لونګ ؤ چې بنکته ځا ئکیده نو رسول الله صلی الله علیه وسلّم وویل چې دا څوك دی؟. ما ورته وویل چې عبد الله بن عمر. هغه وفرمایل چې که ته د الله بنده یې نو لنګ (پرتوګ) دی اوچت کړه نو ما خپل پرتوګ د پنډیو نیما یۍ پورې اوچت کړ. زید وائي چې د عبدالله پرتوګ ترمرګه پورې اوچت ؤ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو صحابه کرام زمونږ د ملایانو او یا عوامو په شانته نه وو چې کله ورته حدیث ووېل شي نو هېڅ پروا پرې نه کوي بلکې ما ورېدلي دي چې ځانته د علم نسبت کوي او لویه دعوه لري خو کله چې ورته د دغه رنګ حدیث وېل شوی نکه عبدالله بن عمرته چې وویل شو نو هېڅ پروایې نه ده کړې بلکې استهزاء یې کړې ده وقد جربنا بذلك مراراً۔

د عبدالله بن عباس نه چا د یوې مسئلې په باره کښې پوښتنه وکړه نو عبدالله ورته په حدیث جواب ورکړ هغه سړي وویل چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي نو عبدالله بن عباس په غوسه شو او ورته ویل:

یوشك ان تنزل علیكم حجارة من السماء اقول قال رسول الله صلّی الله علیه وسلّم و تقولون قال عمر و ابوبکر؟

تفسیر أضواء البیان ص۵۱۶ ج۷ ۔

مجموع فتاویٰ شیخ الاسلام ص۲۱۵ ج۲۰ ۔

نږدې ده چې په تاسو د آسمان نه تیږې را ووریږي زه وایم چې رسول صلی الله علیه وسلّم داسې ویلي او تاسو وایئ چې عمر او ابوبکر داسې ویلي دي“۔

نو صحابه وو د حدیث په مقابل کښې د عمر او ابوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنهما قول داسې بد ګانه چې ورته يې وويل آسمان نه به در باندې تېږې نازل شي ـ لوکه عبدالله بن عباس چېرته اوس ژوندي وای او زمونږ دا زړنده مقلدين يې ليدلي وای نوځه به يې ورته ويل چې دوی د هر پير فقير او امام خبره په حديث مخکښې کوي .

همدا رنګه په بل روايت کښې راځي :

عن ابن الحنظلية قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم نعم الرجل خريم الاسدى لولا طول جمته و اسبال إزاره فبلغ ذلك خريما فجعل يأخذ شفرة يقطع بها شعره الى اذنيه ورفع ازاره الى انصاف ساقيه .

رواه احمد .

ابن حنظليه نه روايت دی هغه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفرمايل :

خريم اسدی ډېر ښه سړی دی خوکه د سر ويښتان يې ډېر اوږده نه وای او پرتوګ يې د ګيټکيو نه ښکته نه وای لو دا خبره خريم ته ورسيده نو هغه قيچي راواخيسته او ويښتانې يې د غوږونو نيمايي پورې غوڅ کړل او پرتوګ يې د پنډيو نيمايي پورې پورته کړه .

بل روايت کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عمران بن حصين قال قال رسول الله صلّى الله عليه وسلّم الحياء خير كله او ان الحياء خير كله فقال بشير بن كعب انا لنجد فى بعض الكتب او قال الحكمة ان منه سكينة ووقار لله عزوجل ومنه ضعفا فاعاد عمران الحديث و اعاد بشير مقالته حتى ذكر ذلك مرتين او ثلاثا فغضب عمران حتى احمرّ عيناه و قال أحدثك عن رسول الله صلى الله عليه وسلم و تعرض فيه لحديث الكتب؟

رواه احمد

عمران بن حصين روايت دى هغه وائي چي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى چي حيا ټول خير دى او يا بې شكه حيا ټول خير دى نو بشير بن كعب وويل مونږ په خينو كتابونو او يا حكمت كښې ليدلي دي چي خينى دحيا نه سكون او وقار دى الله تعالى لره او خينى ضعف دى نو عمران بيا حديث و وايه او بشير بيا خپله خبره وكړه تر دى چي دا خبره ئې دوه يا درى خل وكړه نو عمران داسي په غصه شو چي سترګى ئې سرى شوى او وئې ويل چي زه در ته د رسول الله صلى الله عليه وسلم حديث بيا نوم او ته پكښې دكتابونو خبري كوى؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه ورسته

د هیچا اتباع په مسلمانانو لازمه نده

لکه چې مخکښې مو یادونه وکړه الله تعالی په خپلو بندګانو خپل اطاعت فرض کړیدی او بیا یې د خپل رسول محمد صلی الله علیه وسلم اطاعت فرض کړیدی د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه وروسته د هیچا اطاعت په مونږ فرض ندی بلکې که د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښې چاد بل هرچا خبره ومنله نو هغه ګمراه شو او د امراؤ اطاعت هم د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د اطاعت لاندی دی او د الله په معصیت کښې د هغوی اطاعت نشته بلکې که د الله په معصیت یې امر کاوه بیا یې نه منل فرض دي په حدیث کښې راځي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

عن عبد الله بن ثابت قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم والذى نفس محمد بيده لو اصبح فيكم موسىٰ ثم اتبعتموه وتركتمونى لضللتم ... الحديث ، رواه احمد

" عبد الله بن ثابت نه روایت دی چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښی دی که موسیٰ علیه السلام تاسي ته راغی او بیا مو د هغه تابعداری وکړه او زه مو پریښودم نو اړومرو به ګمراه شئ " .

نو د موسی علیه السلام تابعداري سره لدی چي هغه پیغمبر ؤ لکن د رسول الله صلی الله علیه وسلم په مقابل کښی د هغه منل ګمراهي ده نو افسوس د هغه مقلدینو په حال چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح حدیث ورته ورسیږي او بیا د مذهب تقلید کوي او هغه حدیث نه مني نو آیا دا به ګمراه نوي بلکي دا تر ټولو لوی ګمراه دی .

همدارنګه حدیث کښی راځی :

عن جابر بن عبد الله رضى الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لا تسألوا أهل الكتاب عن شئ فإنهم لن يهدوكم وقد ضلوا فانكم إما أن تصدقوا بباطل او تكذبوا بحق فإنه لو كان موسى حيا بين اظهركم ما حل له إلا أن يتبعنى . رواه احمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجابر بن عبد الله رضي الله عنه نه روايت دی هغه وائي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي :

"د اهل کتابو نه د هیڅ شي پوښتنه مکوئ ځکه چي هغوي هیڅکله تاسوته سمه لاره نشي ښودلی او هغوی گمراه شوي دي ځکه چي یا به تاسو د باطل تصدیق وکړئ او یا به د حق تکذیب وکړئ . او که موسی علیه السلام ژوندی وای ستاسو مینځ کښی نو هغه ته بل څه روا نه وو غیر لدی چي زما تابعداري وکړی ."

او بل روایت کښی راځي چي رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دی:

"والذی نفس محمد بیده لو بدالکم موسی فاتبعتموه وترکتموني لضللتم عن سواء السبیل ولو کان حیاً وادرك نبوتی لاتبعنی " رواه الدارمی من حدیث جابر

" قسم دی په هغه ذات چي د محمد نفس د هغه په لاس کښی دی که موسی علیه السلام تاسو ته راښکاره شی او د هغه تابعداری مووکړه او زه مو پریښودم نو د سمی لاری نه به بې لاري شئ او که موسی علیه السلام ژوندی وای او زما نبوت یې میندلای وای نو ارومرو به یې زما تابعداری کړې "

نو موسی علیه السلام چي پیغمبر وُ که ژوندی وای هغه ته به د رسول الله صلی الله علیه وسلم د بعثت څخه وروسته د دبل چا اطاعت روا نه وُ نو بل چا ته به څرنګه روا شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد

د اتباع الرسول په هکله د ډېر زیات خبرو نه دې هغه نصوص ټول نصوص چې د اتباع په هکله ذکر شو د تقلید رد هم پکښې وشو لکه د زیات وضاحت او تائید لپاره به زه د لوستونکو لپاره د تقلید لغوی او اصطلاحی معنی وکړم او بیا به د نصوصو په رڼا کې او د علماؤ د اقوالو په تائید د تقلید رد وړاندې کړم ، که څه هم مونږ ه الله تعالی په قرآنی نصوصو او نبوی احادیثو سره د بل هر قسم استدلال څخه مستغنی کړي یو ، خو بیا هم او بیا هم د دې لپاره به د علماؤ اقوال ذکر کړو چې ځینو ناخبرو لوستونکو ته دا ښکاره شي چې دا مسأله زمونږ د ځانګړې رأی او فکر نتیجه نده بلکې ټول حق پرست محققین علماء زمونږ د دې کاروان ملګري دي او د تقلید رد لپاره دې کبله ضروري ګڼم چې د تقلید په سبب په اسلامي امت کښې لوی تفرق او زیاتې شخړې او اختلافات را مېنځته شویدي تر دې چې خلك د قرآن او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نبوی احادیثو څخه ډېر لیرې شوي دي دا ځکه کړا مو چې په هکله دومره غلو او زیاتي شروع شوي دي چې د هغوی اقوال بلکې د هغوی څخه لا ندې د نورو زیاتو خلکو اقوال د قرآن او حدیث په ځای استعمالیږي او داسې استدلال ورې نیول کیږي چې ته به وایې د هغه اقوال اسماني وحې ده عام خلک د دین سره دومره نا آشنا شوي دي چې د یوه مثل او قرآن ترمنځ یا د یوه شعر او حدیث تر منځ یا د فقهاؤ د اقوالو او نصوصو ترمنځ هیڅ تمیز نشته بلکې که چېرته یو چا ته په دیني مسئله کښې یو قرآني ایت یا نبوي حدیث بیان شي نو هغه به سمدستي د دې په مقابله کښې د یوه عالم قول یا د عبدالرحمن بابا یو شعر پیش کړي. عوام خو لا څه چې ډېر علماء مونږ داسې لیدلي دي چې کله ورته یو حدیث وویل شي نو هغه په ډېر غضب سره د حدیث د نه منلو لپاره د خلکو اراء او اقوال وړاندې کړي نو مونږ حیران یو چې دوی پدې نه پوهیږي چې د نص په مقابله کښې نور څه دلیل نشي کیدای او که سره د پوهې داسې کوي:

فإن كنت لا تدري فتلك مصيبة
وإن كنت تدري فالمصيبة أعظم

که نه پوهیږي او داسې کوي نو دا هم یو مصیبت دی او که پوهیږي او سره د پوهې داسې کوي نو بیا خو ډېر لوی مصیبت دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید لغوي معنی :

تقلید د تفعیل د باب څخه مصدر دی او د «قلادة» د مادې څخه اخیستل شوی دی ، قلادة هغه غاړکۍ او غړوندۍ ته ویل کیږي چې د څناورو او څارپایانو په غاړه کښې اچول کیږي نو تقلید په لغت کښې غړوندي په غاړه کښې اچولو ته وائي لکه د حدیثو په کتابونو کښې «باب تقلید الغنم» یا «تقلید الإبل» راغي یعني د حج په مناسکو کښې هغه د هدیې څارویو په غاړه کښې غاړکۍ اچول او غړوندی اچول .

د تقلید اصطلاحی معنی :

تقلید په اصطلاح کښې د یو چا خبره بې دلیله منلو ته وائي، لکه چې امام ابن القیم د تقلید اصطلاحی معنی داسې را نقلوي

« التقلید معناه فی الشرع الرجوع إلی قول لا حجة لقائله علیه وذلك ممنوع منه فی الشریعة والإتباع ما ثبت علیه حجة » . اعلام الموقعین ص۱۷۸ ج-۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقليد معنیٰ په اصطلاح کښې دا ده چې يو داسې قول اوخبرې ته رجوع کول دي چې د هغه ويونکی ته پری دليل نه وی او دا په شريعت کښې منع دی او اتباع دی ته وائي چې دليل پری ثابت وی» ملا علی قاری حنفی په خپل کتاب شرح قصيدة امالی ص۳٤ طبع دهلی کښې ليکی.

«والتقليد قبول قول الغير بلا دليل فكانه لقبوله جعله قلادة فی عنقه»

«تقليد د بل چا خبره منل دی بی دليله، نو دا د دی د قبول له کبله داسې شو لکه چه دا خبره يې يوه غاړه کۍ او غړوندې کړ او په خپله غاړه کښې يې واچاوه»

همدارنګه مسلم الثبوت کښې راځی:

«التقليد العمل بقول الغير من غير حجة»

«تقليد د بل چا په خبره بې دليله عمل کول دی»

مختصر ابن حاجب د تقليد معنیٰ داسې کوی:

«التقليد العمل بقول غيرك من غير حجة ـ مختصر ابن حاجب ص۲۳۱

تقليد دی ته وائي چې ته د بل چا په خبره بې دليله عمل وکړې.

همدارنګه.

تقليد ته علم نه ويل کېږي او مقلد ته عالم نه ويل کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه چې امام ابن قیم رحمه الله دعلماؤ څخه دا قول را نقلوي :

" أجمع الناس على أن المقلد ليس معدودا من اهل العلم وأن العلم معرفة الحق بدليله " . اعلام الموقعين ص٧ ج-١

"خلکو پدې اجماع کړیده چې مقلد په علماؤ کښې نه شمېرل کېږي العلم دحق معرفت دی په خپل دلیل باندی".

په قرآن کریم کښې داسې آیتونه ډېر زیات دي چې علماء په هغې باندې د تقلید په رد کښې استدلال کوي ،

الله تعالیٰ فرمائي : اتخذوا احبارهم ورهبانهم اربابا من دون الله ...... الآية " (التوبه -٣١-)

ډوی (مشرکانو) خپل علماء او پیران په ربوبیت نیولی دالله نه سوا "

دغه آیت چې کله عدی بن حاتم د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه واورېده نو ددې په تفسیر کښې يې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پوښتنه وکړه چې مونږ خو يې عبادت نه دی کړی نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل :

" أليس يحرمون ما احل الله فتحرمونه ويحلون ماحرم الله فتحلونه "

ایا داسې نه وو چې هغوی به هغه څه حرام کړل چې الله حلال کړي وو نو تاسو به حرام گڼل او هغوی به هغه څه حلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړل چې الله حرام کړي وُ نو تاسو به حلال ګڼل ؟.

عدی بن حاتم وویل چې همدا سې وه نو رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته وویل :

« فتلك عبادتهم » . « همدا د هغوی عبادت وُ .

رواه احمد والترمذی .

نو د دې نه معلومه شوه چې یهودو او نصاراؤ د خپلو علماؤ بې دلیله تقلید کړی وُ او همدغه تقلید شرك دی او کوم مقلد چې د چا تقلید کوی هغه یې په ربوبیت ونیوه .

او الله تعالی فرمایي :

وَكَذٰلِكَ مَآ اَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِيْ قَرْيَةٍ مِّنْ نَّذِيْرٍ اِلَّا قَالَ مُتْرَفُوْهَآ ۙ اِنَّا وَجَدْنَآ اٰبَآءَنَا عَلٰٓى اُمَّةٍ وَّاِنَّا عَلٰٓى اٰثٰرِهِمْ مُّقْتَدُوْنَ ۝ » سورة زخرف ٢٣ -

« او همدارنګه مونږ تا نه مخکښې په هیڅ یوه کلی کښې ویره ونکی نه دی لیږلی مګر هغو عیاشو خلکو ویل چې مونږ خپل پلاران په یوه دین موندلی دی او مونږ د هغو د قدمونو پسې اقتدا کوو » او د پلارانو تا بعداری یې بې دلیله د وحی په مقابل کښې کوله .

او الله تعالی فرمایي :

اِذْ تَبَرَّاَ الَّذِيْنَ اتُّبِعُوْا مِنَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا وَرَاَوُا الْعَذَابَ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْاَسْبَابُ . وَقَالَ الَّذِيْنَ اتَّبَعُوْا لَوْ اَنَّ لَنَا كَرَّةً فَنَتَبَرَّاَ مِنْهُمْ كَمَا تَبَرَّؤُا مِنَّا كَذٰلِكَ يُرِيْهِمُ اللّٰهُ اَعْمَالَهُمْ حَسَرَاتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِيْنَ مِنَ النَّارِ»

سورة البقرة ١٦٦- ١٦٧-

کله چې بیزار شي هغه کسان چې تابعداري یې شوې ده د هغو کسانو نه چې د دوی تابعداري یې کړېده او عذاب وګوري او ټولې وسیلې پرې ختمې شي. او هغه کسان به ووایي چې د نورو تابعداري یې کړېده کاش چې مونږ یو ځل دنیا ته واپس شوی وای نو د دوی (مشرانو) څخه به داسې بیزار شو لکه چې مونږ نه بیزار شوی دی همدارنګه الله دوی ته خپل عملونه ورښایي چې په دوی باندې به افسوس وي او دوی به دا ور څخه نه وځي».

او الله تعالی فرمایي:

«وَاِذَا قِيْلَ لَهُمْ تَعَالَوْا اِلٰى مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ وَاِلَى الرَّسُوْلِ قَالُوْا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَائَنَا اَوَلَوْ كَانَ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُوْنَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُوْنَ»

سورة المائدة - ١٠٤-

او کله چې دوی ته وویل شي چې را شئ هغه کتاب ته چې الله رالیږلی او رسول ته نو وایي چې مونږ ته هغه څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بس دي چې خپل پلاران موږ پرې موندلي دي. اګر که دوی پلاران په هیڅ شي نه پوهیږي او نه په هدایت دي»

او الله تعالی فرمائي:

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا»

سورة الاحزاب ۶۷

او وبه وائي چې ای ربه موږ د خپلو سردارانو او لویانو منلی وو نو موږ څخه یې سمه لاره ورکه کړیوه»

علامه شنقیطی د دی ایت لاندې لیکی:

ومثل هٰذا فی القرآن کثیر من ذم تقلید الآباء والرؤساء وقد احتج العلماء بهٰذه الأیات فی ابطال التقلید ولم یمنعهم کفر اولئك من الاحتجاج بها لأن التشبیه لم یقع من جهة کفر احدهما وإیمان الآخر وإنما وقع التشبیه بین التقلیدین بغیر حجة للمقلد کما لو قلد رجل فکفر وقلد آخر فأذنب وقلد آخر فی مسألة دنیاه فأخطأ وجهها کان کل واحد ملوماً علی التقلید بغیر حجة •

تفسیر اضواء البیان ص ٤٩١ / ج ١

پدې دول د پلرونو او مشرانو د تقلید بدي په قرآن کریم کښی ډېره زیاته ده.

د تقلید په باطلولو علماؤ پدې آیتونو دلیل نیولی دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هغه ځکنیو کفر علماء پدی ا یتونو دلیل نیولو ځخه ندی منعه کړي ځکه چي تشبیه پدی کبنی نده چي یو کافر او بل مسلمان دی بلکي تشبیه د هغه مقلدینو په منځ کبنی واقع شوېده چي د خپل مشر بی دلیله منل کوي ، او دا داسی ده لکه یو سړی تقلید وکړي نو کافر شي بل تقلید وکړي ګناهګار شی او بل د دنیا په کار کبنی تقلید وکړي نو هغه د صحیح طریقي ځخه خطا شی نو دا هر یو په بی دلیله تقلید باندی ملامت دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید کله شروع شو

رسول الله صلی الله علیه وسلم چې کوم پیړۍ ته خیر القرون ویلی دی یعنی په اولنیو دریو پیړیو کښې تقلید هیڅ وجود نه لاره بلکې دینی مسائل به د قرآن او احادیثو څخه زده کیدل او په هغې به عمل کیده دکوم عالم څخه به چې چا د کومې مسئلې په هکله پوښتنه وکړه نو هغه به د کتاب الله او سنة الرسول (قرآن او حدیث) په استدلال جواب ورکاوه او د خلکو رأیو پسې تلل نه وو .

محدث دهلوي شاه ولی الله رح وائي :

اعلم ان الناس كانوا قبل المائة الرابعة غير مجتمعين على التقليد الخالص لمذهب واحد بعينه

حجة الله البالغة ص۱۴۲

"پوه شه چې د څلورمې صدۍ نه مخکښې خلك د یوه خاص مذهب په تقلید باندی نه وو راټول شوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه شاه ولی الله په خپله رسالهٔ الانصاف ص۷۰ کښې لیکی :

«إعلم أن الناس فی المائة الأولی والثانیة غیر مجتمعین علی التقلید لمذهب واحد بعینه» .

یوه شه چې په اوله او دوهمه هجري پیړی کښې خلک دیوه شخص په تقلید راټول نه وو .

شیخ خجندی وائي :

فالسلف لا یعرفون ذلك وکانوا لا یقلدون إلا صاحب الشرع صلی الله علیه وسلم وقد صح اجماع الصحابة والتابعین وتابعیهم باحسان من السلف الصالحین علی المنع من أن یقصد انسان إلی قول بعینه فمن اخذ بجمیع اقوال أبي حنیفة اوجمیع أقوال مالك او اقوال الشافعی اوجمیع أقوال أحمد اوغیرهم ولم یعتمد علی ماجاء فی الکتاب والسنة فقد خالف اجماع الامة کلها واتبع غیر سبیل المؤمنین . هدیة السلطان ص۱۲

سلف صالحین دا تقلید نه پېژنی او د صاحب الشرع یعنی رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه غیر د بل چا تقلید يې نه کاوه او د سلف صالحینو یعنی صحابه وُ تابعینو او تبع تابعینو اجماع صحیح ثابته ده چې هغوی دا کار منع کاوه چې یو انسان یوائې د یوه شخص قول

(c) ketabton.com: The Digital Library

پسی روان وی نو چا چې د ابو حنیفه ټول اقوال واخیستل یا یې د مالک ټول اقوال واخیستل یا یې د شافعی ټول اقوال واخیستل، یا یې د احمد ټول اقوال واخیستل او یا یې د بل چا ټول اقوال واخیستل او په هغو احکامو یې اعتماد ونه کړ چې په کتاب او سنت (قرآن او حدیثو) کښې راغلي دي - نو د غه شخص د ټول امت د اجماع څخه مخالفت وکړ او د مؤمنانو نه پرته د بلې لارې تابعداری یې وکړه.

علامه خجندی لیکی:

وهذه المذاهب أمور مبتدعة حدثت بعد القرون الثلاثة.

هدیت السلطان ص٨

او دا مذاهب د بدعت کارونه دی چې د درې صدیو (پیړیو) څخه وروسته پیدا شوی دی.

امام ابن قیم رحمه الله د تقلید او مقلدینو په هکله داسې وائي:

وانما حدثت هذه البدعة في القرن الرابع المذموم على لسان رسول الله صلى الله عليه وسلم، فالمقلدون لمتبوعهم في جميع ما قالوه يبيحون به الفروج والدماء والاموال ويحرمونها ولا يدرون اذلك صواب ام خطأ على خطر عظيم ولهم بين يدي الله موقف شديد يعلم فيه من قال على الله ما لا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعلم انه لم يكن على شئ .

اعلام الموقعين ص۱۸۹ ج — ۲

داد تقلید بدعت څلورمې صدۍ چې رسول الله صلى الله علیه وسلّم ورته بده ویلې ده ددې څخه وروسته پیدا شوې نومقلدین دخپلو مشرانو په ټولو اقوالو (جوښه زدبنخو عورتونه) او وینې او مالونه رواکوې ، او نارواکوې او پدې نه پوهیږي چې دا خبره صحیح ده او که خطا ده . او دوې په دې کارونو سره په یو لوی خطر کښې واقع شوې دی . او دوې لپاره د الله په مخ کښې ډیر سخت مقام دی چې په الله هغه څه ویل چې پرې نه پوهیده بیا به په دې پوه شي چې مونږ په هیڅ دلیل نه وو » .

علامه شنقیطی په خپل تفسیر اضواء البیان کښې لیکی :

فتقليد العالم المعين من بدع القرن الرابع ومن يدعى خلاف ذلك فليعين لنا رجلاً واحداً من القرون الثلاثة الاول التزم مذهب رجل واحد معين ولن يستطيع ذلك أبدا لأنه لم يقع البتة » .

تفسیر اضواء البیان ص۴۸۸ - ۴۸۹ ج — ۷

دیوه معلوم او ټاکلی عالم تقلید کول دڅلورم قرن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بدعاتو څخه دی اوکه څوك د دی خلاف دعوه لری نوموږ ته دی د دری اولنیو هجری پیړیو نه یو سړی راپه ګوته کړی چي هغه دیوه ټاکلی سړی د مذهب تقلید په ځان لازم کړی وی، او دا کار هیڅکله نه شي کولی ځکه چي داسي هیڅ شوی نه دی ».

همدارنګه نوردېر زیات علماء لیکی چي تقلید یو بدعت دی چي د خیرالقرون څخه وروسته پیدا شوی دی نو زه د هغه مقلدینو څخه پوښتنه کوم چي هغوی دین په څلورو مذهبونو کښي محصور او محدود کړی اوديوه تابعداری اسلام ګڼي بلکي د اوسنی زمانی ځینو مقلدینو دا هم لیکلي دی چي « بی مذهبه ډله مسلمان نه کیدای شي » نو زه ورته وایم چي د دغه مذهبونو د پیدا کیدو نه مخکښي او د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته خلك د چا په مذهب وو؟ آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه صحابه کرام، تابعین او تبع تابعین دچا په مذهب وو آیا هغوی مسلمانان وو اوکه نه؟ آیا هغه امام چي ته یې تقلید کوی هغه دچا په مذهب وو؟ د هغه پلار دچا په مذهب وو ایا ستا امام او د هغه پلار مسلمانان وو اوکه نه؟ که د دی ټولو سوالونو ځواب دا وی چي دغه خلك

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول مسلمانان ژ نو بیا تا دغه فتوی په کوم دلیل او کوم جرأت سره په دغه ټولو مخکنیو او وروستنیو خلکو ولګوله ایا د الله نه نه ویرېږي ؟ آیا په قبر کښې به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې ته دچا په مذهب وی ایا د قیامت په ورځ به تا څخه دا پوښتنه کېږي چې تا ولی د فلانی امام خبره نه وه منلی ؟ او که تا څخه به دا پوښتنه کېږي چې آیا تا د الله تعالیٰ او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم خبره منلی وه او که نه ؟ - ضرور به داسې یوه ورځ راځي چې ته او ستا په څېر نور ډېر راانده مقلدین به د الله په مخ کښې ولاړ وی او الله تعالیٰ به در ته وایي چې په کوم دلیل دی حلال او حرام جوړ کړی ژ ؟ په کوم دلیل دی دیوه غیر معصوم خبره منلي وه ؟ . او په کوم دلیل دی دغه غیر معصوم د ربوبیت او رسالت درجې ته رسولای ژ ؟ ولی دی زما د رلېږل شوی رسول خبره نه وه منلی ؟ ایا ما تا ته نه ژ ویلی چې : مَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا » آیا ما تا سو ته نه ژ ویلی چې « لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللهِ اسوة حسنة » .

نو راشه ای مقلده اوس دی وخت دی الله څخه دخپلو تېرو اعمالو مغفرت وغواړه او په اخلاص سره توبه وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یواځې د الله تعالی کتاب او د هغه د رالیږلی شوی اخری رسول محمد صلی الله علیه وسلم د احادیثو پیروی وکړه او د فلان او فلان خبری پریږده د هغه وړځی څخه ئې د ځان د خلاصون په فکر کښې شه چې هلته به بیا نه دنیا ته راتلل وي او نه به بیا پښیمانی څه فائده لري .

امام ابن قیم الجوزیة په خپل کتاب اعلام الموقعین کښې د څلورمی صدی په هکله داسې وائي:

« وکان دین الله سبحانه و تعالیٰ أجل فی صدورهم، و اعظم فی نفوسهم، من ان یقدموا علیه رأیاً او معقولاً او تقلیداً او قیاساً ».

اعلام الموقعین ص ٦ ج ١

د دغو په سینو کښې د الله تعالیٰ د دین ډیر لوړ مقام ؤ او د هغوی په زړونو کښې د دې ډیر لوی وچې په دې دین باندې رایه، عقلي امور، تقلید او یا قیاس مخکښې کړي .

نو د دې نه معلومه شوه چې ترڅلورمی صدی پورې تقلید نه ؤ بلکه امام ابن قیم دڅلورمی صدی د علماؤ د اتباعو د اولنی پړاؤ په هکله هم داسې وائي:

« زاهدین فی التعصب للرجال واقفین مع الحجة والاستدلال

(c) ketabton.com: The Digital Library

يسيرون مع الحق أين سارت ركائبه» اعلام الموقعين ص ج-۱

«هغوى د سرو لپاره د مذهبي تعصب څخه ځان ساته او د حجت او دليل سره ولاړ ؤ د حق سپرلۍ برچې هرخوا ته روانې وى هغوى به هماغه لور ته تلل»

يعنې دا به يې نه ويل چې زما امام او مقتدا داسې ويلي دى نو زه به همدا منم او د بل چا به نه منم آګر چې د بل چا خبره د حجت او دليل په اساس حق وى بلکه هرچا به چې ورته حق وويل هغه به يې منل داسې نه ؤ لکه زمونږ د زمانې مقلدين چې حق ورته څرګند شي او خپله پرې هم اعتراف وکړى لکن مذهبي تعصب پرې دومره غالب وى چې هغه حقه خبره نه منى او هغه د مذهب خبره يې ټينګه کړې وى. د مثال په توګه به زه تاسو ته د حنفي مذهب د يوه متعصب مقلد خبره را نقل کړم:

محمود حسن بن ذوالفقار علي الديوبندى په ترمذى باندې تقرير ليکلى دى په هغه کښې يوه مسئله دا ده چې:

عبد الله بن عمر وائي رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي:

«البيعان با لخيار مالم يتفرقا» رواه البخارى ومسلم وابو داؤد والترمذي واللفظ له.

(c) ketabton.com: The Digital Library

« اخيستونكى او خرڅونكى ترهغه پورې خيار لري چې ترڅو جلا شوي نه وي».

پدې كښې اختلاف دى امام احمد، امام شافعي او عام محدثين وائي چې د دى تفرق څخه مراد تفرق بالأبدان دى يعني بايع او مشتري ترهغه پورې اختيار لري ترڅو چې د هغه ځاى څخه تللي نه وي. او ابوحنيفة وائي ددې تفرق څخه مراد تفرق بالكلام دى يعني كله چې بايع ووبيل چې ما په تا خرڅ كړى او مشتري وويل چې ما أخيستي نو بيا اختيار نه لري.

د دې حديث راوى عبدالله بن عمر رضى الله عنهما د عمل څخه د محدثينو د مذهب تائيد كېږي ځكه چې هغه به كله څه شي واخيست او يا به يې خرڅ كړ نو هغه ځاى څخه به روان شو د دى لپاره چې بيع واجب شي لكه دا عمل يې امام ترمذى په ص٢٣٦ ج-١ كښې ذكر كړى دى. همدارنگه نور ډېر زيات احاديث په دى دلالت كوى چې مراد د تفرق څخه تفرق بالأبدان دى. او عجيبه خبره خو دا ده چې د احنافو دا مذهب دى چې راوى كله د روايت څخه خلاف وكړى نو د هغه راوى به عمل أخيستل كېږي. او راوى چې د كوم حديث روايت كړى دى هغه به پرېښودل كېږى

(c) ketabton.com: The Digital Library

او دا أصل هم غلط دی ځکه چې مونږ د رسول الله صلّی الله علیه وسلّم په إتباع مأمور یو نه د بل چا په اتباع.

او د هدی فاسد اصل په اساس احنافو د ډیرو زیاتو احادیثو خلاف کړی دی چې د هغې ذکر اوس د بحث ځخه مونږ لیری کوی.

لکن د دی سره سره هم پدې ځای کښې احنافو د مذکور حدیث او د عبد الله بن عمر رضی الله عنهما د عمل خلاف کړی دی. نو محمود حسن دیوبندی پدې حدیث باندې د ډېر بحث نه وروسته داسې لیکی:

„فالحاصل إن مسئلة الخیار من مهمات المسائل و خالف أبوحنیفة فیه الجمهور وکثیراً من الناس من المتقدمین والمتأخرین صنفوا رسائل فی تردید مذهبه فی هذه المسئلة ورجح مولانا شاه ولی الله المحدث دهلوی قدس سره فی رسائل مذهب الشافعی من جهة الأحادیث والنصوص وکذلك قال شیخنا مد ظله یترجح مذهبه وقال: الحق والإنصاف ان الترجیح للشافعی فی هذه المسألة ونحن مقلدون یجب علینا تقلید امامنا إبی حنیفة“. تقریر الترمذی ـ لمحمود حسن الدیوبندی ص۳۵ ط۳۶ „حاصل دا دی چې د خیار مسئلة د ډیرو مهمو مسائلو ځخه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ابوحنيفة پدې کښې د جمهورو علماؤ او د مخکنيو او وروستنيو ډېرو خلکو خلاف کړې او پدې مسئله کښې مخکنيو او وروستنيو ډېرو علماؤ د ابوحنيفة د مذهب په خلاف او ترديد کښې ډېرې رسالې ليکې دي . او محدث دهلوي شاه ولي الله هم پخپلو رسالو کښې د احاديثو او نصوصو له امله د شافعي مذهب ته ترجيح ورکړې . او هم زمونږ استاذ هم ويلې دي چې د شافعي مذهب صحيح دی او ويلې يې دي چې حق او انصاف دا دې چې پدې مسئله کښې ترجيح د شافعي طرفته ده . لکن مونږ مقلدين يو او مونږ باندې د خپل امام تقليد واجب دی .»

نو دا څومره د افسوس خبره ده چې يو سړی

احاديث او نصوص ، حق او انصاف پرېږدي

او د مذهب پسې ځي که دا رنګه تقليد شرک نه وي نو اخر شرک به څه وي ـ .

او ددې تقليد د مرض سبب او علت دا دی چې د قرآن او حديثو څخه د دغه علماؤ خلک ليرې کړي دي د فقهاؤ اقوال او ديونان فلسفې يې دين ګڼلې او قرآن او حديث يې شاته غورځولې نو ځکه ددغسې علماؤ ته يو حق پرست عالم داسې وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ا يـا علماء الهند طال بقاءكم
و زال بفضل الله عنكم بـلاءكم
رجوتم بعلم العقل فوز سعادة
وأخشى عليكم ان يخيب رجاكم
فلافى تصانيف الاثير هدا ية
ولا فى اسارات ابن سينا شفاءكم
ولا طلعت شمس الهدى من مطالع
فأوراقها ديجوركم لا ضياءكم
ولا كان شرح الصدر للصدر شارحا
بل ازداد منه فى الصدور صداءكم
وبازغة لاضوء فيها اذا بدت
واظلم منها كالليالى ذكاءكم
وسلمكم مما يفيد تسفلا
ليس به نحو العلى ارتقاءكم
فما علمكم يوم المعاد بنافع
فيا ويلتى ما ذا يكون جزاءكم
أحذتم علوم الكفر شرعاً كأنما
فلاسفة اليونان هم انبياءكم

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرضتم فزدتم علة فوق علة
تداووا بعلم الشرع فهو دواءكم
صحاح حديث المصطفیٰ وحسانه
شفاء عجيب فليزل منه داءكم

ترجمه:

ای دهند علماوُ د ډېر وخته پورې ژوندی اوسئ او د الله په فضل دی تاسو نه ستاسو بیمارۍ لیرې شي د عقل په علم باندې د اخرت د نیک بختۍ امید لرئ، او ویرېږم چې ستاسو دا امید به برباد شي، نه د اثیر په تصانیفو کښې هدایت شته، او نه د ابن سینا په بندیخانو کښې، د هدایت لمر د مطالعو څخه نه دی ختلی، د دې کتابونو پاڼې تر لیارې سیو تیارې دي او رڼا نده، لا صدر شرحې کښې د سینې پراخي نشته، بلکې ستاسو سینو کښې له دې نوره هم ډېر د زیات شو، کله چې دا کتابونه د شمس بازغه

ښکاره شي نو هیڅ رڼا پکښې نه وي، او د دې نه هم د شپې غوندې ستاسو ذکاء زیاته تیاره ده، او سُلم کتاب لوړ هم راښکته کول کوي، او پوره خواته تاسو نشئ پورته کولای، نو د قیامت په ورځ دا ستاسو علم تاسو ته هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

فائده نه رسوی، نو های أفسوس چې ستا سو بر خه جزاء وی، تاسو د کفر علومو ته شرعه جوړه کړی ده، داسې ښکاری لکه چې دیونان فلاسفه ستاسو أنبیاء وی".

تاسو نا جوړه شوی یاست او مرضونو ډیر شوی دی، نو د شرعی په علم دواء وکړی چې دا ستاسو دارو دی د رسول الله صلی الله علیه وسلم صحیح او یا حسن احادیث یوه عجیبه شفا ده نو په هیڅ دی ستاسو مرض لیری شی.

څه عجیبه دارو یې روحی بیمارانو ته وښودل نو را ځئ د شرک، تقلید او بدعت بیمارانو په قرآن او حدیثو باندې د خپلو روحی امراضو دارو وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تقلید رد د سلف صالحینو څلورو امامانو

او نورو د امت د علماؤ د اقوالو په تأیید

ټولو سلف صالحینو، څلورو مشهورو امامانو او د اسلامی امت نامتو علماؤ د تقلید رد کړی دی چې د هغوی ځینې اقوال به د نمونې په شکل ذه لوستونکو ته را نقل کړم.

په یوه روایت کښې راځي:

عن ابن عباس قال لیس منا أحد الا یؤخذ من قوله ویدع غیر النبی صلی الله علیه وسلم. رواه احمد

د عبدالله بن عباس رضی الله عنه نه روایت دی هغه وایي چې زمونږ نه هیڅ یو کس نشته مګر د هغه ځینې خبره به اخیستل کیږی او ځینې به پری منووړل کیږی غیر د نبی کریم صلی الله علیه وسلم څخه».

هلار نحکه

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه وایي:

لا یقلدن أحدکم دینه رجلاً ان آمن آمن وان کفر کفر فانه لا أسوة فی الشر» اعلام الموقعین ص۱۷٦ ج-۲ تفسیر اضواء البیان ص۴۹۴ ج۷

ستاسو یو کس دی په دین کښې دیوه سړی څخه تقلید

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه کوی چې که هغه ایمان راوړي نو دا هم ایمان راوړی او که هغه کافر شو دا هم کافر کېږي ځکه چې په شرکی تابعداری نښته ده.

شیخ الاسلام ابن تیمیة وایي:

وهؤلاء الأئمة الاربعة رضی الله عنهم قد نهوا الناس عن تقلیدهم فی کل مایقولونه

مجموع فتاوی ص۲۱۱ ج۲۰ - دغه څلور امامان دي چې خلک یې ددوی په هره خبره کښې د تقلید څخه منع کړي دی».

امام ابن قیم وایي:-

وقد نهی الائمة الاربعة عن تقلیدهم و ذموا من أخذ اقوالهم بغیر حجة» اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج۲.

څلورو امامانو (ابو حنیفة، مالك، شافعي او احمد) دخپل تقلید څخه خلك منع کړی دی او چا چې د هغوی اقوال بې دلیله واخیستل هغه ته امامانو بد ویلی دی».

علامه شنقیطی وایي:

اعلم أن الائمة الاربعة رحمهم الله متفقون علی منع تقلیدهم التقلید الاعمی الذی یتعصب له من یدعون انهم اتباعهم ولو کانوا أتباعهم حقاً لما خالفوهم فی تقلیدهم الذی منعوا منه و نهوا عنه»

تفسیر اضواء البیان ص۵۳۹ ج۷.

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پوره شه چې څلور امامان رحمهم الله د هغوی د تقلید په منع متفق دی داسې ړوند تقلید چې ځینی هغه متعصبین خلك يې کوی او دا دعوه لری چې مونږ د دی امامانو تابعدار یو، نو که دوی د هغه امامانو په حقه تابعدار وای دوی به د هغوی داسې خلاف نه وُکړی چې هغوی تقلید منع کړی دی او دوی یې تقلید کوی.»

امام ابو حنیفه وائي:

لا ینبغی لمن لم یعرف دلیلی ان یفتی بکلامی»

حجة الله البالغة ص۲۳۱.

«چا ته دا مناسب ندي چې زما دلیل یې نه وی پیژندلی او زما په خبره فتویٰ ورکړی.»

نو اوسنی حنفیان دامامام ابو حنیفه د دی قول نه مخالف دی ځکه چې د هغه دلائل ورته په ډیرو ځایو کښې معلوم نه وی او د هغه په مذهب فتویٰ ورکوی.

امام ابو حنیفه وائي:

اذا قلت قولاً وکتاب الله یخالفه فاترکوا قولی لکتاب الله.

کله چې ما څه خبره وکړه او د الله د کتاب نه مخالفه وه نو زما خبره د الله کتاب لپاره پریږدی.»

(c) ketabton.com: The Digital Library

چا ورته وویل که د رسول الله صلی الله علیه وسلم قول يې مخالف وي؟

هغه وویل:

«اتركوا قولي لخبر الرسول صلى الله عليه وسلم».

«زما خبره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیث لپاره هم پرېږدئ»

چا ورته وویل: که د صحابه وو قول یې مخالف وي.

هغه وویل:

ص ١٩

«اتركوا قولي لقول الصحابة». فتح المجيد ص ٤٤٠ هدية السلطان

زما قول د صحابه وو قول لپاره هم پرېږدئ»

او د هغه حنفيانو په حال زيات افسوس دى چې صحيح حديث ورته ورسېږي خو بيا هم د امام ابوحنيفه خبره نه پرېږدي هغه ورته وائي چې ماپرېږدئ او دوى وائي چې مونږ به تا نه پرېږدو.

امام ابوحنيفه وائي:

«إياكم والقول في دين الله تعالى بالرأى وعليكم باتباع السنة فمن خرج عنها ضل»

الميزان الكبرى للشعراني ص ٤٨ ١-٧.

«تاسو ځان وساتئ د الله تعالى په دين کښې د رأيي نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تا سو هر و مرود سنتو اتباع وکړئ او ځوک چې د سنتو څخه ووت گمراه شو".

امام مالك رح وائي:

"ما منا الا راد و مردود عليه إلا صاحب هذا القبر صلى الله عليه وسلم". فتح المجيد ص۱۹۱

"زمونږ نه هيڅ يو کس نشته مگر هغه باندې خپله خبره بيرته واپس کړې او نه منل کيږي غير د دې قبر والا نه يعنى د نبي کريم صلى الله عليه وسلم قبر ته ئې اشاره وکړه".

امام مالك وائي:

"انما انا بشر أخطئ وأصيب فانظروا في رأيي فكل ما وافق الكتاب والسنة فخذوا به وكل ما لم يوافق الكتاب والسنة فاتركوه". تفسير اضواء البيان ص۲۹ ۷-۶۰.

"بې شکه زه بشر يم کله خطا کيږم او کله حق ته رسيږم نو زما رايه وگورئ زما هره رايه چې د قرآن او حديثو سره موافقه وه نو وائې خلئ او کومه چې د قرآن او حديثو سره موافقه نه وه نو پرې ئې ږدئ".

امام شافعي رح وائي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثل الذی یطلب العلم بلا حجة کمثل حاطب لیل یحمل حزمة حطب وفیه افعیٰ تلدغه وهو لایدری».

اعلام الموقعین ص۱۸۱ ج-۳

«د هغه چا مثال چې د بې دلیله علم طلب کوی د هغه چا په شان دی چې د شپې خاشاك راټولوی یوه کېږدۍ راواخلی او په هغې کښې مارږی هغه یې وچیچی او دا پرې نه پوهیږي».

همدارنګه وايي:

اذا صح الحدیث فهو مذهبی» تفسیر اضواء البیان ص۵٤ ج-۷

«کله چې حدیث صحیح ثابت شو نو همدا زما مذهب دی».

همدارنګه امام شافعی وايي:

«أجمع المسلمون علی ان من استبانت له سنة رسول الله صلی الله علیه وسلم لم یکن له ان یدعها لقول احد من الناس». اعلام الموقعین لابن القیم ص۷ ج-۱

مسلمانانو پدی اجماع کړیده چې چاته د رسول الله صلی الله علیه وسلم سنت ښکاره شو نو هغه ته دا روا نده چې دغه سنت په خلکو کښی دیو چا د قول له امله پریږدي».

امام شافعیؒ وايي:

«إذا صح الحدیث بما یخالف قولی فاضربوا بقولی الحائط»

(c) ketabton.com: The Digital Library

والذا رأيت الحجة موضوعة على الطريق فهى قولى» .

مجموع فتاوى ص۲۱۱ ج ۲۰

«کله چې صحیح حدیث راغی او زما دقول مخالف وئ نو زما خبره په دیوال وولئ او کله چې تا دلیل ولیده چې په لاره کښې ایښی وُ نو هغه دغه زما قول دی» .

امام احمدؒ وائي :

«لا تقلدنی ولا تقلد مالکاً ولا الثوری ولا الأوزاعی و خذ من حيث أخذوا» .

وقال : «من قلة فقه الرجل ان يقلد دينه الرجال» .

اعلام الموقعين ص۱۸۲ ج ۲ . مجموع فتاوى ص۲۱۲ ج ۲۰

زما تقلید هم مه کوئ او د مالكؒ سفیان ثوری او اوزاعی تقلید هم مه کوئ او د هغوئ نه دین واخله چې هغوی اخیستی (قرآن او حدیثونه) او وائي چې « دیوه سړی د ناپوهۍ او فقاهت د کموالی نه دا هم ده چې خپل دین د سړیو نه تقلیدوي » .

امام احمدؒ وائي :

عجبت لقوم عرفوا الإسناد وصحته ويذهبون إلى رأى سفيان والله تعالىٰ يقول : « فليحذر الذين يخالفون عن

(c) ketabton.com: The Digital Library

أمره أن تصيبهم فتنة او يصيبهم عذاب أليم، أتدرى ما الفتنة؟ الفتنة الشرك. لعله إذا رد بعض قوله أن يقع فى قلبه من الزيغ فيهلك" فتح المجيد ص۴۶۶

"زه هغه قوم ته تعجب كوم چې سند او د سند صحت ئې پيژندلی دی او بيا د سفيان رايې پسې ځي او الله تعالىٰ فرمائي: هر و مرو دی و وېرېږي هغه کسان چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم د طريقې او حكم څخه مخالفت کوي چې دوي ته به فتنه ورسېږي او يا به ورته دردناك عذاب ورسېږي" ايا ته پوهېږې چې فتنه څه شي دی؟ فتنه شرك دی. کېدای شي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم ځينې خبرې رد کړي (قبولې او عملي ئې نکړي) نو د ده په زړه کښې به كوږ والی پيدا شي او هلاك به شي".

نو دا هغه غلو امامان دي چې د دوی مقلدين ئې په هر څه کښې تقليد کوي که صريح نص د قرآن کريم او صحيح حديث هم راشي او د دوی د امام خبره د دغه نص څخه مخالفه وي نو دوی نص پرېږدي او د امام خبره اخلي او يا د امام نه د پرولاندی خلکو خبره اخلي. لکه چې صاوي ويلي دي چې زمونږ د امام خبره د قرآن کريم يا حديث او يا د اجماع څخه هم مخالفه وی نو مونږ به دا د رواړه پرېږدو او د امام خبره به اخلو. نو همدغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید شرک دی اود همدی تقلید څخه مونږ ه څلور واړه امامانو منع کړي یو . همدا رنګه داسلامی امت نورو علماؤ هم تقلید منع کړیدی .

ابو عبدالله بن خوازمنداد البصری وايي :

والتقليد فی دین الله غیر صحیح وکل من اوجب الدلیل علیك اتباع قوله فأنت متبعه والإتباع فی الدین مسوغ والتقلید ممنوع . اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۷۸

دالله په دین کبنی تقلید صحیح ندی او هرهغه څوك چي په تاباندی دلیل د (قرآن اوحدیث) څخه د هغه د قول اتباع لازمه کړي نو ته د هغه متبع يې او اتباع په دین کبنی روا ده او تقلید منع دی .

عبدالله بن معتمر وايي :

"لافرق بين بهيمة تنقاد و انسان يقلد" .

تفسیر اضواء البیان ج ۷ ص ٤٩٤ اعلام الموقعین ج ۲ ص ۱۳۰

" د هغه حیوان اوچارپای په منځ کبنی چي پړی پکبنی وي اوڅوك يې راښکاږي او د هغه انسان چي تقلید کوي هیڅ فرق نشته".

ابن عبدالبر د مزنی قول داسی رانقلوي :

"يقال لمن حكم بالتقليد هل لك من حجة فيما حكمت به؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

فإن قال نعم أبطل التقليد لأن الحجة أوجبت ذلك عنده لا التقليد ، فإن قال حكمت به بغير حجة قيل له فلم أرقت الدماء وأبحت الفروج وأتلفت الأموال وقد حرم الله ذلك إلا بحجة ، قال الله عز وجل (إن عندكم من سلطان بهذا) اى من حجة بهذا ، .

تفسير اضواء البيان ص ۴۹۷ ج ۲

چاچي په تقليد يوحكم وكړ بايد ورته وويل شي چې ايا تاچې په څه شي حكم وكړ څه دليل درسره ؤ ؟ كه يې وويل چې: هو ! نو تقليد يې باطل كړ ځكه چې دليل داحكم واجب كړ نه تقليد . اوكه وي ويل چې ما بې دليله حكم وكړ نو بايد ورته وويل شي چې ولې دې (بې بې دليله حكم) وينې توى كړې او فرجونه (ښځې) دې روا كړې اومالونه دې لوټ كړل حال داچې دا كار الله تعالىٰ بې دليله حرام كړى دى . الله فرمايلى دي « اياتاسوسره پدى څه دليل شته » .

علامه محمد بن اسماعيل الأمير اليمانى وائي :

علام جعلتم ايها الناس ديننا لأربعة لاشك فى فضلهم عندى

هم علماء الدين شرقاً ومغرباً ونور عيون الفضل والحق والزهد

ولكنهم كالناس ليس كلامهم دليلاً ولاتقليدهم فى غد يجدى

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولازعمواحاشاهم أن قولهم . دليل فيستهدى به كل مستهدى
" ای خلکو تاسو پرکوم دلیل دازمونږ دین هغوخلور و
امامانو پوری تړلی دی چې زماپر نزد د هغوي پر فضیلت
کښی هیڅ شک نشته هغوی په مشرق او مغرب کښی د دین
علماء دی او د فضیلت، حق او زهد د سترګو رڼا ده، لکن
دوی هم د نورو خلکو غوندی دی چې د هغوی خبره دلیل
ندی او نه يې تقليد سباورځی لپاره ختم کته لری او دی امامانو
داهم نه دي ويلی چې زمونږ قول داسی دلیل دی چې هر څوک
پری هدایت مومي".

ملا علی القاری حنفی وائی :

"لا يجب على أحد من هذه الأمة أن يكون حنفياً اوم الكياً
اوشافعياً اوحنبلياً". بحوالة هداية السلطان صـ۱٦

پدی امت کښی هیچا باندی دالازم ندي چې یا دی حنفی
وي او یا دی مالکی وي او یا دی حنبلي وي".

د حنفی مذهب مشهور عالم ابن همام د حنفی فقرلی په
اصولو "التحرير" کښی لیکی :

"ان التزام مذهب معين غير لازم على الصحيح لان
التزامه غير ملزم اذ لا واجب إلا ما أوجبه الله ورسوله
ولم يوجب الله ولا رسوله على احد من الناس أن يتمذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

على مذهب رجل من الأئمة فيقلده في دينه في كل ما يأتي ويذرون غيره .

حوالة هدية السلطان ص۱۵

صحیح خبره داده چي دیوه تا کلي مذهب لازم کڼل په ځان باندی ضروري ندي ځکه چي دا لازم کڼل لازم شوي ندي ځکه چي واجب نشته مګر هغه چي الله تعالیٰ واجب کړي وي او د الله تعالیٰ رسول واجب کړي وي ، او دا نه الله تعالی واجب کړي او نه د هغه رسول چي یو څوک دی دامت دیوه سړي په مذهب وي او په دین کښي دی په هر څه کښي د هغه تقلید کوي او د نورو سره چي څه وي هغه دی پرېږدي ۰

علامه خجندی لیکی :

وما كفر غالب من كفر من الأولين والآخرين إلا بالتقليد للأحبار والرهبان والمشايخ والآباء .

هدية السلطان ص۸

د مخکښنو او وروستنیو څخه زیات خلک چي کافر شوی دي هغوی د علماؤ ، پیرانو ، مشایخو او پلرونو په تقلید کافر شوي دي ۰

خجندی بل ځای کښي لیکی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولكن الأسف ألف أسف من المقلدين المتأخرين والمؤلفين الذين سودوا الدفاتر وقد ظنهم الناس أنهم علماء مجتهدون معصومون فهم قد الزموا الناس تقليد واحد من الأئمة الأربعة ومذاهبهم المعروفة فبعد الإلتزام حظروا الأخذ والعمل بقول غيره كأنهم جعلوه نبيا مرسلاً مطاعاً" هدية السطان ص۹

"د ور وستنيو هغو مقلد ينواو مؤلفينو په هكله زړخله افسوس دى چې كتابونه يې ډك كړيدى او خلك پرى گمان كوي چې هغوى علماء او معصوم مجتهدين دي خكه چې دوى دخلورو امامانو تقليد او معلوم مذهبونه پرخلكو لازم كړيدي او بيا يې دنورو خلكو قول اخيستل او په هغې عمل كول منع كړل لكه چې دوى هغه امام نبي او ليږل شوى نبي جوړ كړى وي چې د هغه اطاعت كيږي".

همدارنګه علامه خجندي په خپله رساله "هدية السلطان" کښې ليکي:

"وأما المذاهب فهي اراء أهل العلم وافهامهم في بعض المسائل واجتهاداتهم وهذه الأراء والإجتهادات والفهوم لم يوجب الله تعالى ولا رسوله على احد اتباعها، فإن فيها

(c) ketabton.com: The Digital Library

الصواب والخطأ. ولا صواب خالصاً إلا ما ثبت عن رسول الله صلى الله عليه وسلم وكثيرا ما ذهب الأئمة إلى مسألة فبان لهم الحق في غيرها فرجعوا عنها»

هدية السلطان ص۸

دا مذاهب د علماؤ رأيې او پر ځينو مسائلو کښې د هغوی فهم او اجتهادونه دي او د دی رأيو او اجتهادونو پوهې تابعداري پر هيچا باندې نه الله تعالی اونه د هغه رسول واجبه کړېده ځکه چې پدی کښې حق ته رسېدل هم شته او خطا کېدل هم شته او حق ته رسېدل يوائې په هغو احاديثو کښې دي چې د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه ثابت شوي وي او د هرځلي امامان يوی مسألی خواته تللی دي او بيا ورته حق په بل ځه کښې سنکاره شويدی نو د هغې مسألی څخه يې رجوع کړېده».

بيا علامه خجندی ليکي:

«فدين الإسلام دين واحد لا مذاهب فيه ولا طرق يجب اتباعها إلا طريق محمد صلى الله عليه وسلم وهديه».

هدية السلطان ص۲

«نو د اسلام دين يو دی نه پکښې دا سی مذهبونه شته اونه پکښې دا سی طريقې چې د هغې تابعداري واجبه وي پرته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم د طریقې او لارې څخه ".

شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولیس لأحد أن ینصب للأمة شخصاً یدعو الی طریقته ویوالی ویعادی علیها غیر النبی صلی الله علیه وسلم ولا ینصب لهم کلاماً یوالی علیه ویعادی غیر کلام الله ورسوله وما اجتمعت علیه الامة بل هذا فعل اهل البدع الذین ینصبون لهم شخصاً او کلاماً یفرقون به بین الأمة".

مجموع فتاوی ص ۱٦٤ ج ۲۰

"هیچا ته دا روا ندي چې امت ته یو شخص وړاندې او خلک د هغه طریقې ته رابلي او د هغه په طریقه باندې د خلکو سره دوستي او دښمني کوي پرته د رسول کریم صلی الله علیه وسلم څخه او نه ورته دا روا دي چې یوه خبره ورته وتاکي او په هغې باندې دوستي او دښمني کوي پرته د الله او د هغه د رسول د خبرو څخه . او امت پدې اجماع کړیده چې دا کار د بدعتیانو دی چې یو شخص یا یو کلام خلکو ته وړاندې او د امت په منځ کښې پرې جدائي راوړي ".

او شیخ الاسلام ابن تیمیه وائي :

"ولا یجب علی أحد من المسلمین التزام شخص معین غیر الرسول صلی الله علیه وسلم فی کل ما یوجبه او یخبر به بل کل

(c) ketabton.com: The Digital Library

احد من الناس یؤخذ من قوله و یترك إلا قول الرسول صلی الله علیه وسلم ». مجموع فتاوی ص۲۰۹ ج-۲۰

• په هیڅ یوه مسلمان باندې دیوه تاکلي شخص د مذهب تابعداري لازمه نده پرته د رسول الله صلی الله علیه وسلم د تابعدارۍ څخه په هرڅه کښې چې واجبوي ئې او یا مونږ ته خبر راکوي بلکې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته د هرچا خیني خبري اخیستل کیږي او خیني پرېښوول کیږي ».

علامه ابن قیم په خپل کتاب اغاثة اللهفان ص۱۲۵ ج-۱ کښې لیکي:

• و من کید الشیطان امرهم بلزوم زی واحد و لبسة و هیئة و مشیة معینة و شیخ معین و طریقة مخترعة و مذهب معین و یفرض علیهم لزوم ذلك بحیث یلزمونه کلزوم الفرائض فلا یخرجون عنه و یقدحون فیمن خرج عنه و یذمونه کأکثر مقلدة المذاهب المعینة و اصحاب الطرق المتنوعة من الصوفیة الخرافیة کالنقشبندیة و القادریة و السهروردیة و الشاذلیة و التیجانیة و غیرهم فالحذر الحذر مما هم علیه من التعصب و التقلید ».

• دا هم د شیطان د چلونو او دوکو څخه یو چل دی چې خلکو ته ئې امر کړی چې یو رنګ طریقه او لباس او یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

معين هيئت او تګ او تاکلی شخص او د ځانګړې شوی طريقه او تاکلی مذهب لازم وګڼي او د دی اتباع پری داسې لازمه وګڼي لکه چې د اسلام د فرائضو اتباع لازمه ده ، نو د دی طریقو او مذهبونو څخه نه وځي او څوک چې ورڅخه ووتل هغه باندې تهمت لګوي او بد يې ګڼي . لکه د ډېر د معينو مذهبونو مقلدين او د مختلفو طريقو والا د خرافي صوفيانو څخه لکه نقشبنديان ، قادريان ، سهروردیان شاذليان ، تيجانيان او داسې نور . نو کوم تعصب او تقليد چې د وې کوي لـه ښه د ډېره پـه کلکه وېره پکار ده ،،

علامه خجندی وائي :

• فيا ايها المسلمون إذا قلدنا مذهب رجل وبلغنا حديث الرسول المعصوم صلى الله عليه وسلم الذی فرض الله تعالیٰ علينا طاعته وتركنا حديثه صلى الله عليه وسلم واتبعنا ذلك الرجل ومذهبه فمن أظلم منا وما عذرنا يوم يقوم الناس لرب العلمين . فمن يتعصب لواحد معين غير الرسول صلى الله عليه وسلم ويرى أن قوله هو الصواب الذی يجب اتباعه دون الأئمة الآخرين فهو ضال جاهل بل قد يكون كافراً يستتاب فإن تاب فبها وإلا قتل ، . هدية السلطان ص ۱۳

• نو ای مسلمانانو ! کله چې مونږ د يوه سړي د مذهب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقلید وکړ او د معصوم رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیث مونږ ته ور سید، هغه رسول چې الله تعالیٰ په مونږ باندې د هغه منل فرض کړي دي، او مونږ پدې تقلید د هغه صلی الله علیه وسلم حدیث پرېښود او دغه سړي او د ده د مذهب تابعداري مو وکړه نو مونږ نه به څوک زيات ظالم وي او په هغه ورځ به زمونږه عذر څه وي چې خلک به د عالميانو رب په مخ کښې ولاړ وي نو چا چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه پرته ديوه تا کلي شخص لپاره تعصب وکړ او داې نظر چې د دادده قول هغه حق ته رسېدلې دي چې په مونږ بې تابعداري لازمه ده نو د نورو امامانو څخه پرته نو دا ګمراه او جاهل دی بلکې کله کله داسې داسې کافر دی چې د توبې کولو طلب به ورڅخه وشي که توبه ئې وويسته سبه ده کنه نو وبه وژل شي ».

همدارنګه يو شاعر وائي :

ما الفرق بين مقلد في دينه راض بقائده الجهول الحائر

وبهيمة عمياء قاد زمامها أعمىٰ على عوج الطريق الجائر

رياض الجنة في الرد على اعداء السنة للشيخ مقبل بن هادي الوادعي

د هغه مقلد چې په خپل دين کښې تقليد کوي او په خپل نا پوهه او حيران مشر راضي وي او د هغه روند چارپاى

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د نګرچې د هغه واکې د رانده په لاس کښې وي او په کړو وړو ولاړ وي روان کړي وي څه فرق دی .

امام ابن حزم وائي :

واهرب عن التقليد فهو ضلالة   ان المقلد في سبيل الهالك

د تقليد نه وتښتئه ځکه چې دا ګمراهي ده او مقلد د هلاکت په لاره کښې دی .

مولانای روم د تقليد په باره کښې وائي :

ګرچه عقلت سوی بالا می پرد   مرغ تقليدت به پستی می چرد

منکر آن باشد که تقليدی بود   دين احمد را ز تحقيق بود

مثنوی

که ستا عقل   هر څو مره پورته الوزي خود تقليد مرغه دی لخ په ښکته خر ېړي ، منکر هغه وي چې تقليد کوي د محمد صلی الله عليه وسلم دين د تحقيق راز دی .

علامه شنقيطی وائي :

« و أما مقلدوه فقد ترك النظر في كتاب الله وسنة رسوله واعرضوا عن تعلمهما اعراضاً كليامع يسره و سهولته و نزلوا أقوال الرجال الذين يخطئون ويصيبون منزلة الوحي المنزل من الله » .

تفسير اضواء البيان ص ۳۵۸ ج - ۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د ائمه ؤ مقلدینو د الله تعالی په کتاب او د هغه د رسول په سنتو کښی نظر پرېښی دی او ددی دوارو د زده کړی څخه یې بالکل اعراض کړی دی سره ددې چې دا قرآن او حدیث ډېر اسان دي او دغو مقلدینو د هغه خلکو چې خطا کېږی او حق ته رسېږي د هغوی اقوال یې د الله تعالی له لوړې دوجی درجې ته رسولي دي".

او علامه شنقیطي وائي:

"فالذین یقولون من الجهلة المقلدین هذا حلال و هذا حرام و هذا حکم الله ظناً منهم ان اقوال الإمام الذی قلدوه تقوم مقام الکتاب والسنة و تغنی عنهما و ان ترک الکتاب والسنة والإکتفاء بأقوال من قلدوه اسلم لدینه اعمتهم ظلمات الجهل المتراکمة عن الحقائق حتی صاروا یقولون هذا".   تفسیر أضواء البیان ص ۵۴۷ ج ۷

"نو هغه جاهل مقلدین چې وائي دا حلال دي او دا حرام دي او دا د الله حکم دی پدې گمان چې د دغه امام اقوال چې دوی یې تقلید کړی دی د قرآن او حدیثو په ځای کښې ودرېږي او قرآن او حدیثو ته ضرورت نشته او د قرآن او حدیثو پرېښوول او د هغه خلکو اقوال چې دوی یې تقلید کړی هغه کافی دی او دده دین د سالم پاتې کېدو لپاره سنه پوره دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی دجهل کبله تیاروُ دحقائقوځنې ړانده کړیدی تردی چې دوی داسې خبرې کوي ".

داوسنې عصرنامتو عالم سید سابق وايي :

" وبالتقليد والتعصب للمذاهب فقدت الأمة الهداية بالكتاب والسنة وحدث القول بانسداد باب الإجتهاد وصارت الشريعة هي اقوال الفقهاء وأقوال الفقهاء هي الشريعة ". فقه السنة ص ١٣ ج ١

" په تقلید او د مذاهبولپاره په تعصب باندې امت د کتاب الله او سنة الرسول هدایت ورک کړ ، او داخبره راپیدا شوه چې د اجتهاد دروازه بنده ده او شریعت د فقهاؤ اقوال وګرځېدل او دفقهاؤ اقوال شریعت وګرځېده ".

هدارنګه نور ډېرو علماؤ په تقلید باندې رد ونه لیکلي دي چې د ټولو رانقلول به د لته داوږدوالي سبب وګرځي .

ډېرناپوهه او جاهلان دا وايي چې محدثین لکه امام بخاری مسلم ، ترمذی او داسې نور مقلدین وو حال دا چې دا خبره بالکل غلطه ده ځکه چې محدثین مقلدین نه وو بلکې هغوې په خپلو کتابونو کښې داسې احادیث رانقل کړیدي چې هغه دخلورو واړو مذهبونو مخالف دي ، او هېڅ یوه محقق داندې لیکلي چې هغوې مقلدین وو بلکې علماء وايي چې هغوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقلدين نه وو لکه چي شيخ الإسلام ابن تيميه وائي :

* اما البخاری و ابو داود فإمامان فی الفقه من اهــل الإجتهاد وأما مسلم والترمذی والنسائی وابن ماجة وابن خزيمة وابو يعلی والبزاز ونحوهم فهم علی مذهب أهل الحديث ليسوا مقلدين لأحد بعينه من العلماء .

مجموع فتاوی ص ٤٠ ج ٢٠

* بخاری او ابوداود په فقه کښی اما مان وو او مجتهدين وو او مسلم ، ترمذی ، نسائی ، ابن ماجه ، ابن خزيمة ، ابو يعلی بزاز او داسی نور د اهل حديثو په مذهب وو ، او په علماؤ کښی ديوه تاکلی شخص مقلدين نه وو .

نو د اهل حديثو مذهب د عامو محدثينو مذهب دی او دا يو داسي مذهب دی چي د قرآن او حديثو په دليل ثابت ولاړ دی او اهل حديث چا ته دا نه وائي چي زمونږ د علماؤ خبره ومنئ بلکی ورته وائي چي د قرآن او د هر صحيح غير مجروح حديث چي د نسخي او تخصيص دليل پکښی نوي تابعداري وکړئ ، نو څوک چي اهل حديثو سره بغض کوي هغوي د حديثو سره بغض کوي ، او امام ابن قيم داسي خلکو ته وائي :

يا مبغضا اهل الحديث وشاتماً	ابشر بعقد ولاية الشيطان
اوماعلمت بأنهم انصار دين	الله والإيمان والقرآن

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ماعلمت بأن انصار الرسو ل هم بلاشك ولا نكران
هل يبغض الأنصار عبد مؤمن أو مدرك لروائح الإيمان

القصيدة النونية

« ای اهل حدیثو سره کینه او بغض کوونکیه او هغوی ته کنځلې کوونکیه ته پدې پوه شه چې تا د شیطان سره دوستی شروع کړېده » ایا ته نه پوهېږې چې اهل حدیث دالله د دین ایمان او قرآن انصار دي ایا ته پدې نه پوهېږې چې دوی بې شکه او بې انکاره د رسول الله صلی الله علیه وسلم انصار دي ، ایا داسې یو بنده د انصارو سره بغض کوي چې هغه مؤمن وي او یا ئې د ایمان بوی میندلی وی .

نو اهل حدیث هغه خلک دي چې په قرآن او حدیثو عمل کوي او حدیث د رسول الله صلی الله علیه وسلم حدیثو او قرآن دواړو ته ویل کېږي الله تعالیٰ په قرآن هم د حدیثو اطلاق کړېدی لکه چې فرمائي ، « فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ »

" نو په کوم حدیث به وروسته د قرآن نه دوی ایمان راوړي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشيرازي وائي :

عليك بأصحاب الحديث فإنهم على منهج للدين مازال معجماً
وما النور إلا في الحديث وأهله اذا ما دجا الليل البهيم و أظلما

تا ته دا پکار ده چې د اهل حدیثو سره ملګری شې ځکه چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی همېشه لپاره ددین ترجمانی کوي ، او کله چې تېه تیاره شپه را وخېژي نو بیا رڼا نښتـه دی مګر په حدیثو کښې ده او په اهل حدیثو کښې ده " .

۱ داسلام یو شاعر وائي :

تمسك بحبل الله واتبع الهدٰی ولا تك بدعیاً لعلك تفلح

ولذ بكتاب الله والسنن التی اتت عن رسول الله تنجو وتربح

ودع عنك اراء الرجال وقولهم فقول رسول الله ازكی وأرجح

ولا تك فی قوم تلهو بدینهم فتطعن فی اهل الحدیث وتقدح

إذا ما اعتقدت الدهر یا صاح هذه فأنت علی خیر تبیت و تصبح

* د الله په رسۍ منګولی ولګوه او د هدایت تابعداری وکړه او بدعتی کېږه مه دی لپاره چې کامیاب شی او د الله په کتاب او هغو سنتو لذت حاصل کړه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم نه راغلی دی نو خلاصی به و مومی او خوشحال به شی ، او د خلکو رائې او خبرې پرېږده ځکه چې د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبره ډېره پاکه او راجح ده . او د هغه قوم نه مه کېږه چې د خپل دین نه غافل دي او داسې مه کېږه چې اهل حدیثو ته بد وائې او تهمت پرې لګوي ، که ستا ټوله زمانه د غسې پاکه عقیده وه نو ستا سهار او بېګا به په خیر کښې وي " .

ابو محمد هبة الله بن الحسن الشیرازی وائي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

واعلى البرايا من إلى السنن اعتزى

واعمى البرايا من إلى البدع انتمى

ومن ترك الأثار ضلل سعيه

وهل يترك الآثار من كان مسلماً

په خلکو کښې اوچت اوغوره خلک هغه دي چې د پیغمبر سنتو ته ئې ځان منسوب کړي وي ، او په خلکو کښې ړانده هغه دي چې بدعاتو ته منسوب وي (مبتدعین وي) -

یو بل شاعر وائي :

لا ترغبن عن الحديث وأهله فالرأى ليل والحديث نهار

" د حدیثو او اهل حدیثو نه مخ مه اړوه ځکه چې رایه شپه او حدیث ورځ ده "

یعنی حدیث داسې پاکه او روښانه لار ده لکه چې ورځ رڼا ده . او د حدیثو مقابله کښې د بل چا خبره او رایه داسې تیاره او توره ده لکه شپه چې توره ده .

الله تعالیٰ مونږ پدې مامور کړي یو چې د وحی تابعداري وکړو او هغه خلک چې د وحی تابعداري کوي هغوي به په دنیا کښې د ضلالت او بې لارى کېدو څخه بچ وي او په آخرت کښې به د شقاوت او بدبختی څخه نجات ومومي او هیڅ ویره او غم به پرې نه وي. الله تعالیٰ فرمائی :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ" . البقره ۳۸

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغي نو چاچې زما د هدايت تابعداري وکړه په هغوی به نه وېره وي او نه به غمجن وي" .

او بل ځای کښې الله تعالیٰ فرمائي :

"فاما يأتينكم منى هدى فمن اتبع هداى فلا يضل ولا يشقى" .

"که تاسو ته زما له لوري هدايت راغی نو چاچې زما د هدايت تابعداري وکړه نو نه به ګمراه شي او نه به بدبخته شي" .

په دې دواړو آيتونو کښې الله تعالیٰ د هدايت تابعدار و ته زيری ورکړی چې د ضلالت، شقاوت، وېرې او غم څخه به خلاص شي، او هدايت د وحی تابعدارۍ ته ويل کېږي او وحی عبارت د قرآن او حديث څخه دي ځکه چې الله تعالیٰ رسول الله صلی الله علیه وسلم ته فرمائي :

" قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُم بِالْوَحْيِ " . (الأنبياء - ٤٥)

" ورته ووايه چې زه تاسو يوازې په وحی وېروم " .

تفسير اضواء البيان د مخکېنيو دوه آيتونو په تفسير کښې داسې ليکي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

"ولاشك ان انتفاء الضلال والشقاوه والخوف والحزن عن متبعي الوحي المصرح به في القرآن لايتحقق فيمن يقلد عالماً ليس بمعصوم، لايدري أصواب ماقلده فيه ام خطأ في حال كونه معرضاً عن التدبر في كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم ولاسيما إن كان يظن أن اراء العالم الذي قلده كافية مغنية عن كتاب الله وسنة رسوله صلى الله عليه وسلم"

تفسيراضواء البيان ص ۴۸۲ ج ۷ - ص ۴۸۳ ج ۷

"په دې كښې شك نشته چې د وحې د تابعدارانو څخه چې كومه گمراهي، شقاوت، ويره او غم په قرآن كريم كښې نفي شوي دا د هغه چاليپاره نشي كيداى چې دليوه داسې عالم تقليد كوي چې هغه معصوم ندى او دا مقلد نه پوهيږي چې په كومه مساله كښې ده د چا تقليد كړيدى دا مشرئي په هغې كښې حق ته رسيدلى دى او كه خطا شويدى په داسې حال كښې چې ده دالله تعالى د كتاب او د هغه د رسول د سنتو څخه اعراض كړيدى، خصوصاً هغه وخت چې دا مقلد گمان كوي چې ده د چا تقليد كړيدى د هغه د هغه رأيي بس دي او د الله تعالى كتاب او د هغه د رسول سنت ته څه ضرورت نه پاتې كيږي".

نو مونږ همدا وايو چې اى خلكو راځئ د وحې تابعدارې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړو ځکه چې دوحی نه غیر بل هیڅ شی کښې هدایت نشته او وحی کښی فقط دوه شیان دی چې یو قرآن دی او بل نبوی احادیث دي ځکه چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم د وفات نه وروسته وحی بنده شو یده او دهغه نه وروسته په امت کښې هیڅ ته وحی نده شوی او نه به وروسته وشي ، هرکله چې وحی نه راځی نو په امت کښې داسی معصوم څوک نشته چې دهغه تولې خبرې دی صحیح او حق ته رسیدلی وي بلکې د امت هرڅوک به کله خطا کیږي او په خطا به مأجور وی او کله به حق ته رسیږي لکن موږ باندې دچا اقوالو پسی تلل لازم ندي بلکې ناروا دي . نو په همدې ګناه موږ باندې علماء سوء او باطل پرست خلک دول دول نوم ږدي او غواړي چې خلک د حق د قبول نه منع کړي .

نو ځکه امام ابن قیم وائي :

اسماء سمیتم بها اهل الحدیث	وناصري القرآن والإیمان
سمیتموهم انتم وشیوخکم	بهتا بها من غیر ما سلطان
وجعلتموها سبة لتنفروا	عنهم کفعل الساحر الشیطان
ما ذنبهم والله إلا أنهم	اخذوا بوحی الله والفرقان
وابوا بأن یتحیزوا لمقالة	غیر الحدیث ومقتضی القرآن
وابوا ید ینوا بالذی دنتم به	من هذه الأراء والهذیان

(c) ketabton.com: The Digital Library

القصيدة النونية

هسې نومونه دي چې تاسو په اهل حديثو او د قرآن او ايمان په امدادپانو ايښې دي تاسو او ستاسې مشرانو پرې بې دليله په تهمت دا نومونه ايښي دي ، او بيا مو دا نومونه کنځل ګرځولي دي او دا ددی لپاره چې خلک پرې متنفر کړئ ستاسو دا کار دجوګی ساحر او شيطان په څېر دی ، والله چې دا اهل حديثو بله ګناه نشته مګر دا چې هغوی د الله وحی او قرآن اخيستی دی او ددی نه انکار کوي چې د قرآن د مقتضی او دحديثو نه غير د بل چا خبري ومنی ، او هغوی د دغه دين چې تاسو يې کوئ چې هغه دخلکو رأی او باطلې خبری دي د هغه انکار کوي ".

نومونه يواځی او يواځی خلکو ته دا وايو چې د الله تعالیٰ کتاب و منئ او د الله تعالیٰ د رسول محمد صلی الله عليه وسلم احاديث ومنئ او دا خبره د اسلام د دښمنانو باندې ډېره بده لګېږي نو بيا ورسره څه دليل نوي نوکله وائي چې دا وهابيان دي او کله وائي چې دا مذهب نه مني او کله څه او کله څه وائي او پدې نومونو غواړي چې خلک له حق څخه بند کړی او د صحيحې عقيدې او صحيح دين څخه يې متنفر کړي ، مونږ وايو چې مونږ مؤمنان او مسلمانان يو يواځې قرآن او حديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

متو اود قرآن اوحدیثو خلاف خبره چې د هرچا وي مونږ یې منلو ته تیار نه یو نو که دغه رنګه خلکو ته تاسي وهابیان وائي نو وهاب د الله نوم دی او مونږ د الله بنده ګان یو نو مونږ بیا وهابیان یو لکه چې یو شاعر وائي :

إن كان تابع احمد متوهباً فأنا المقر بأ ننى وهابي
انفى الشريك عن الإله فليس لي رب سوى المتفرد الوهاب
لاقبة ترجى ولا وثن و لا قبرله سبب من الأسباب
كلا ولاحجر ولا شجر ولا عين ولا نصب من الانصاب
ايضاولست معلقا لتيمة اوحلقة اودعة او سناب
لرجاء نفع اولدفع بلية الله ينفعنى و يدفع ما بي
والإبتداع وكل امرمحدث في الدين ينكره اولوا الالباب
أرجو بأني لاأقاربه ولا أرضاه ديناً وهوغيرصواب

ترجمه : که د محمد صلی الله علیه وسلم تابعدار وهابی وي نو زه پدې اقرارکوم چې زه وهابي یم زه د الله تعالی نه شریك نفې کوم نو دیواخې وهاب رب نه سوا زما بل رب نشته نه دکومی کومبزی نه امید کیدای شي او نه دکومی درګاه نه او نه کوم قبر د اسبابو څخه ور ترڅه سبب جوړیدای شي ، همدارنګه نه دکومې تیګې نه اونه دکومی ونې نه اونه د کومی چیني نه او یابلې درګاه نه د فایدې امید کیدای شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه نه زه تعویذ تړم او نه کوم بند تړم او نه څه غابن غاړه کښې اچوم دی لپاره چې کو ندی څه فائده به راته ورسوي او یا به راڅخه څه مصیبت لیرې کړي، بلکې یو ائې الله ماته نفع رسوي او ما څخه تکلیف لیري کوي، هر نوی کار نه او په دین کښې له بدعت نه د عقل خاوندان انکار کوي زه امیدلرم چې داسې بدعانو ته به نه زه نږدې شم او نه به ورته دین ووایم ځکه چې دا کارونه حق ندي بلکې باطل دي

ابو بکر بن عیاش وائې:

"اهل الحدیث فی کل زمان کأهل الاسلام مع اهل الادیان."

المیزان الکبرى للشعرانی ج-۱ ص ۵۷.

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه اهل اسلام چې د نورو ادیانو تابعدارو سره فرق لري"

امام شافعی وائې:

"اهل الحدیث فی کل زمان کالصحابة فی زمانهم"

المیزان الکبرى للشعرانی ج-۱ ص ۰۷.

اهل حدیث په هره زمانه کښې داسې دی لکه صحابه چې په خپله زمانه کښې وُ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

داختلاف په وخت کښې

دحـل لاره

هرکله چې د مؤمنانو ترمنځ کښې اختلاف پیداشي نو د حل لاره يې داده چې په قرآن اوحديثو به فيصله کوي.

الله تعالیٰ فرمائي :

"يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اَطِيْعُوا اللّٰهَ وَاَطِيْعُوا الرَّسُوْلَ وَاُولِي الْاَمْرِ مِنْكُمْ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِيْ شَيْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَى اللّٰهِ وَالرَّسُوْلِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّاَحْسَنُ تَاْوِيْلًا".

(النسا - ۵۹)

"ای مؤمنانو ! د الله ومنئ او د الله د رسول ومنئ - او د اميرانو چې ستاسو نه وي ، که ستاسو په څه شي کښې اختلاف پيدا شو نو د هغې رجوع الله او د هغه رسول ته وکړئ که تاسي په الله او د قيامت په ورځ ايمان لرئ ، دا تاسو لپاره ښه او ډېره غوره ده د عاقبت په نسبت".

الله تعالیٰ فرمائي چې که تاسو په الله او د قيامت په ورځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ایمان لري نو د اختلاف په وخت کښې الله او د هغه رسول يعني د الله کتاب او نبوي احاديثو ته رجوع وکړي که په رښتيا مومن وي. د الله کتاب او د هغه د رسول سنت ومنل هېڅکله به زمونږ ترمنځ اختلاف پاتې نشي، اختلاف د صحابه وو ترمنځ هم پېښېده. لکن کله به چې هغوى ته د الله تعالى د کتاب او د رسول الله صلى الله عليه وسلم د سنتو څخه دليل وويل شو هغوى به د خپلو او ياد بل چا رايواو اقوالو پسې نه تلل بلکې د دليل تابعداري به يې کوله لکه د مثال په توګه:

کله چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو اوله خبره دا وه چې عمر رضي الله عنه وويل دا به ښوک نه وائي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو لکه چې دا واقعه محدثين او مؤرخين داسې را نقلوي:

"عن ابي هريرة قال: لما توفي رسول الله صلى الله عليه وسلم قام عمر بن الخطاب فقال ان رجالا من المنافقين يزعمون أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد توفي وأن رسول الله صلى الله عليه وسلم والله ما مات ولكنه ذهب إلى ربه كما ذهب موسى بن عمران فقد غاب عن قومه اربعين ليلة ثم رجع إليهم بعد أن قيل قد مات ووالله ليرجعن رسول الله صلى الله عليه وسلم

(c) ketabton.com: The Digital Library

كما رجع موسى فليقطعن ايدي رجال وأرجلهم زعموا أن رسول الله صلى الله عليه وسلم مات .

السيرة النبوية لابن هشام ص ۳۰۵ ج-٤

* ابو هريرة رضي الله عنه وائي چي کله رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو نو حضرت عمر رضي الله عنه ودر پاڅه او وئې ويل : ځينې منافقان داګومان کوي چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شو حال داچې په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم وفات شوی ندی لکن هغه خپل رب ته تللی دی لکه څنګه چې موسى بن عمران عليه السلام تللی ؤ هغه دخپل قوم څخه څلوېښت (٤٠) شپې غائب ؤ او بيا ورته راوابس شو، او په الله قسم دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم به بيا داسې بېرته راځي لکه څنګه چې موسى عليه السلام راغلی ؤ نو د هغو خلکو لاسونه به غوڅ کړي چې وائي : رسول الله وفات شوی دی " .

لکن حضرت ابوبکر رضي الله عنه چې کله خبر شو نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم دليدلو لپاره دعائشې رضي الله عنها کور ته ننوت او کله ئې چې ولید چې هغه وفات شوی . . . . نو بيا راووت او حضرت عمر رضي الله عنه ته ئې وویل : چپ شه ؛ هغه چپ نشو بيا ابوبکر رضي الله عنه خلکو ته مخ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوحمد وثنا ئې وروپسې بيانې وويل :

« ياايها الناس إنه من كان يعبد محمداً فإن محمداً قد مات ومن كان يعبد الله فإن الله حي لا يموت » .

« اې خلکو که چا د محمد صلى الله عليه وسلم عبادت کاوه نو محمد صلى الله عليه وسلم وفات شو او که چا د الله عبادت کاوه نو الله ژوندی دی او نه مرکيږي » .

بيا يې دا آيت ولوست :

« وما محمد إلا رسول قد خلت من قبله الرسل أفإن مات او قتل انقلبتم على اعقابكم ومن ينقلب على عقبيه فلن يضروا الله شيئا وسيجزى الله الشاكرين » . آل عمران - ۱٤٤

« محمد ندی مګر رسول دی له ده نه مخکښې رسولان تیرشوي دي . ایا که مړشو او یا ووژل شو نو تاسو به وروسته ګرځئ ؟ او څوک چې وروسته وګرځیده (مرتد شو نو هیڅکله الله ته ضرر نشي رسولی او ژر دی چې الله به شکر کوونکو ته بدله ورکړي »

نو کله چې عمر رضي الله عنه دا آیت واوریده نو حیران شو او په ځمکې را پرېوته او وې ویل :

« عرفت أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قد مات » .

(c) ketabton.com: The Digital Library

"زه پدې پوه شوم چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات شوېدی" .

عمر رضی الله عنه چې کله آیت وا ورید نو سمدستي د خپلې رائې او قول څخه وګرځېد او دلیل ته تسلیم شو او د او سنیو رندو مقلدینو غوندې ئې ونه ویل چې د دې مطلب دادی او یا هغه دی ، هیڅ تأویل او تحریف ئې پکښې ونکړ بلکې خپله خبره ئې پرېښوده .

همدا رنګه بل خلاف د صحابه وُ منځ کښې دا راپیدا شو چې رسول الله صلی الله علیه وسلم چېرته ښخ کړو ، ځینو وویل چې مسجد کښې ئې ښخوو او ځینو وویل چې خپلو اصحابو سره ئې ښخوو ، ابوبکر رضی الله عنه وویل :

"إنی سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول : ما قبض نبی إلا دفن حیث یقبض" .

السیرة النبویة لابن هشام ص ۳۱٤ ج ٤

"ما رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه اوریدلي دي چې : هر نبي چې مړ شوېدی نو هغه ځای کښې ښخ شوی کوم ځای کښې چې د هغه روح قبض شی" .

نو کله چې حدیث بیان شو او دلیل پیدا شو نو ټول له خپلې رائې څخه وګرځېدل او حدیث ئې ومانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الله تعالی او د هغه د رسول صلی الله علیه وسلم د حکم مقابل کښې د رأیې منل ګمراهي ده

الله تعالی فرمايي:

﴿وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا مُبِينًا﴾

(الاحزاب - ۳۶)

«او هیڅ یوه مؤمن سړي او مؤمنې ښځې ته دا روا نه دی چې کله الله او د هغه رسول فیصله وکړي نو هغوی ته دې د خپله ځانه هم اختیار وي او هغه چا چې د الله او د هغه د رسول نافرماني وکړه نو بې شکه ګمراه شو په ښکاره ګمراهۍ سره».

نو د قرآن او نبوي احادیثو په مقابل کښې بیا د مؤمنانو دا اختیار نشته چې خپله او یا د بل قول او خوښه وړاندې کړي بلکې که دا کار چا وکړه هغه به لوی بد بخته او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوګمراه وي .

همدا رنګه عوف بن مالك الأشجعي وائي :

« قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تفترق امتي على بضع وسبعين فرقة اعظمها فتنة قوم يقيسون الدين برأيهم يحرمون به ما احل الله ويحلون به ما حرم الله »

اعلام الموقعين ص۵۳ ج-۱

« رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : زما امت به په څه دپاسه اويا (۷۰) دلو وويشل شي ، په ټولو کښي دلوی فتني والا به هغه قوم وي چي دين پرخپله رايه قياسوي دالله حلال به پري حراموي او الله چي څه حرام کړي هغه به حلالوي » .

رسول الله صلى الله عليه وسلم مخبر صادق دی رښتيا هم هغه څوک چي دخپلی رائې اوخواهش پسي تللی دي د ډېر حرام ئي حلال کړيدی او د ډېر حلال ئي حرام کړيدي اودا تحريم اوتحليل په حنفي فقهاؤکښي د ډېر زيات دی هرڅه کښی ئي له څانه تقسيم کړيدی چي دا حلال دي اودا حرام دي اودا مکروه دی ، دا فرض دی اودا سنت دي ، دا مستحب دی اودا مباح دي ، حال داچي اکثره داسي وي چي هيڅ دليل پري نوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالك بن مغول وائي چې ما ته شعبي وويل:
«ما حدثوك هؤلاء عن رسول الله صلى الله عليه وسلم فخذ به وما قالوا برأيهم فألقه في الحش».

رواه الدارمي

«دغه خلکو که تاته د رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه حديث بيان کړ نو وايې خله او که په خپله رايه يې ووېل نو د قضاء حاجت په ځای (بيت الخلاء) کښې يې وغورځوه».

ابوبکر رضي الله عنه وائي:
«أي أرض تقلني وأي سماء تظلني إن قلت في آية من كتاب الله برأيي او بما لا أعلم».

اعلام الموقعين ص ٥٣ ج ١

«کومه ځمکه به ما بار کړي اوکوم اسمان به پر ما سيوري وکړي که ما د الله د کتاب په يو آيت کښې له ځانه خبره وکړه او يا مې داسې څه وويل چې زه پرې نه پوهېږم».

عمر رضي الله عنه وائي:
«السنة ما سنه الله ورسوله صلى الله عليه وسلم لا تجعلوا خطأ الرأي سنة للأمة».

اعلام الموقعين ص ٥٤ ج ١

(c) ketabton.com: The Digital Library

سنت هغه دي چي الله تعالیٰ او د هغه رسول صلی الله علیه وسلم
موږ ته بیان کړیدی تاسو د نورو خلکو د رأیي خطاء
د امت لپاره سنت او لاره مه جوړ وئ".

عمر رضی الله عنه وائي:

"اتقوا الرأی فی دینکم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج - ۱

"تاسو په خپل دین کښې له رأیي څخه ووېرېږئ".

همدارنګه عمر بن الخطاب رضی الله عنه وویل:

"أصحاب الرأی اعداء السنن اعیتهم الأحادیث ان یحفظوها
و تفلتت منهم ان یعوها، و استحیوا حین سئلوا أن
یقولوا لا نعلم فعارضوا السنن برأیهم فإیاکم وإیاهم".

اعلام الموقعین ص ۵۵ ج - ۱.

"د رأیي خاوندان د رسول الله صلی الله علیه وسلم د
سنتو دښمنان دي دوی د حدیثو یاد ولو سترې کړل
(یاد یې نه کړل) او دوی ونه ساتل (یاد یې نه کړل) نو
ورڅخه وتښتېدل او دا ورته شرم ښکاره شو چي کله
ورڅخه پوښتنه وشي او ووایئ چي موږ نه پوهېږو،
نو په خپله رأیه یې د سنتو خلاف وکړل نو تاسو د غسې
خلکو څخه ځان وساتئ".

(c) ketabton.com: The Digital Library

ریښتیا هم هغه دي چې په اوسني عصر کښې کوم هغه علماء چې د خپل خواهش او د رأیې تابعدار دي دا ور ته شرم او عار ښکاري چې کله ورته پوښتنه وشي او دوی ووایې چې موږ نه پوهیږو نو بې علمه فتوی یې خلکو ته ورکړي او زیات خلک یې د الله تعالی د رالیږلي او غوره شوي دین څخه بل لور ته روان کړل او س ورته دا عار ښکاري چې د حق تابعداري وکړي او د صحیح حدیث لپاره خپله خبره پریږدي نو دین څخه یې داسي یو شی جوړ کړي چې د خپلي غوښتني او خپل خواهش تابع یې کړ فضلوا وأضلوا خپله هم ګمراهان شو او نور خلک یې هم بې لاري کړل.

همدارنګه عبدالله بن مسعود رضی الله عنه وویل:

تاسو باندې به وروستي کلونه د مخکنیو نه ډیر بد تر راځي بیا یې وویل چې ستاسو غوره خلک او علماء به له منځه لاړ شي (وفات به شي) بیا یې وویل:

«ثم یحدث قوماً یقیسون الأمور برأیهم فیهدم الإسلام» اعلام الموقعین ص٥٧ ج١

«بیا به داسي خلک پیدا شي چې ټول د دین کارونه به په خپله رایه قیاسوي او اسلام به نړوي».

(c) ketabton.com: The Digital Library

علی رضی الله عنه وائي :

«لوکان الدین بالرأی لکان اسفل الخف اولی بالمسح من اعلاه وقد رأیت رسول الله صلی الله علیه وسلّم یمسح علی ظاهر خفیه»

رواه ابو داود .

«که دین په رایه او خپله خوښه وای نو د موزی لاندی طرف به د پاس طرف نه د ډېر د مسحې وړ وو حال دا چې ما رسول الله صلی الله علیه وسلّم لیدلای وُچې د موزو د پاسه طرف باندې به يې مسحه کوله».

نو علی رضی الله عنه هم په رایې رد کوی . او وائي چې که دین په قیاس او خپله خوښه وای نو نو ما په نزد په کار دا وه چې مسحه انسان د موزی په لاندینۍ برخه کولای او رسول الله صلی الله علیه وسلّم د موزو د پاسنۍ برخې باندې مسحه کړېده .

نو مونږ یې هم په پاسنۍ برخه کوو او خپله خوښه او قیاس پرېږدو .

عبدالله بن عباس رضی الله عنه وائي :

«من قال فی القرآن برأیه فلیتبوأ مقعده من النار»

اعلام الموقعین ص۵۹ ج-۱ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

«چاچې په قرآن کښې په خپله خوښه او رأيه خبره وکړه نو ځانته دې د اور نه ځای جوړ کړي».

هدارنګه نور صحابه کرام رضوان الله عليهم هم د رأيې او قياس رد کوي نو مسلمانانو ته دا لازمه ده خصوصاً علماؤ ته چې کله په يوه ديني مسئله کښې ورځنه پوښتنه وشي نو که د قرآن او حديثو نه ورته د هغه مسئلې په هکله څه معلومات وُد هغې مطابق دې جواب ورکړي او که نه ورته ودې وايې چې زه نه پوهېږم او ديوه بل عالم څخه پوښتنه وکړه ځکه چې دا عيب ندې چې يو څوک ووايي زه نه پوهېږم لکن دا يولوی عيب دی چې بې علمه فتوی ورکړي نو ځان هم دهلاکت کندې ته وغورځوي او نور خلک هم ګمراه کړي .

سبحنك اللهم و بحمدك اشهد ان لا اله الا أنت استغفرك و أتوب إليك

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

هذه الطبعة

تمت بإشراف المكاتب التعاونية للدعوة والإرشاد

بالبديعة والصناعية الجديدة

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتباع الرسول ﷺ

تاليف

أبو عبدالاحد عبدالرحيم مسلم دوست

(بلغة البشتو)

سنة الطبع ١٤١٩هـ

طبع على نفقة أحد المحسنين
غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

The Cooperative Offices for Call & Guidance at Al-Badiah & Industrial Area
Under the Supervision of the Ministry of Islamic Affairs Endowment Guidance & Propagation
P.O. Box: 24932 Riyadh 11456 - K.S.A. (Al-Badiah) Tel.: 4330888 (Four Lines)
(Industrial Area) Tel.: 4303572 - Fax: 4301122

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library